

Budapest,
2002. július 2.,
kedd

93. szám

Ára: 364,- Ft

TARTALOMJEGYZÉK

149/2002. (VII. 2.) Korm. r.	A védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről szóló 160/1996. (XI. 5.) Korm. rendelet módosításáról	5205
150/2002. (VII. 2.) Korm. r.	A belügyminiszter feladat- és hatásköréről	5206
151/2002. (VII. 2.) Korm. r.	Az oktatási miniszter feladat- és hatásköréről szóló 162/1998. (IX. 30.) Korm. rendelet módosításáról	5211
152/2002. (VII. 2.) Korm. r.	A nemzeti kulturális örökség miniszterének feladat- és hatásköréről szóló 161/1998. (IX. 30.) Korm. rendelet módosításáról	5212
29/2002. (VII. 2.) AB h.	Az Alkotmánybíróság határozata	5213
30/2002. (VII. 2.) AB h.	Az Alkotmánybíróság határozata	5219
31/2002. (VII. 2.) AB h.	Az Alkotmánybíróság határozata	5225
102/2002. (VII. 2.) KE h.	Tábornoki kinevezésről	5231
103/2002. (VII. 2.) KE h.	Tábornoki kinevezésről	5231
1120/2002. (VII. 2.) Korm. h.	A Budavári Szent György térnek és a Várbazárnak a Millennium méltó megünnepléséhez kapcsolódó helyreállítási programjáról szóló 1127/1999. (XII. 16.) Korm. határozat egyes rendelkezéseinek hatályon kívül helyezéséről	5231
	A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség közleménye	5231

Oldal

II. rész JOGSZABÁLYOK

A Kormány rendeletei

A Kormány 149/2002. (VII. 2.) Korm. rendelete

a védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről
szóló 160/1996. (XI. 5.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 100. §-a (1) bekezdésének i) pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

A védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről szóló 160/1996. (XI. 5.) Korm. rendelet mellékletének II. része a következő 14. ponttal egészül ki:

„14. A Sándor-palota épülete.”

2. §

Ez a rendelet a kihirdetése napján lép hatályba.

Dr. Medgyessy Péter s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 150/2002. (VII. 2.) Korm. rendelete

a belügyminiszter feladat- és hatásköréről

A Kormány — a kormányzati munkamegosztás kialakítása céljából — a belügyminiszter feladat- és hatásköréről a következőket rendeli el:

1. §

A belügyminiszter — az érintett miniszterekkel együttműködve — a jogszabályban, valamint a Kormány határozataiban meghatározott feladatkörében, szakterületét illetően

- a) javaslatot készít a kormánypolitika kialakítására;
- b) előkészíti az Országgyűlés és a Kormány hatáskörébe tartozó jogszabályok, a köztársasági elnöki, a központi állami döntések tervezeteit, megalkotja a miniszteri rendeleteket (a továbbiakban együtt: előkészíti a jogi szabályozást);
- c) kezdeményezi, előkészíti — a külön jogszabályban foglaltaknak megfelelően — a nemzetközi szerződéseket, megkötö a nemzetközi szerződésnek nem minősülő tárcamegállapodásokat, kezdeményezi a Kormánynál a szervezett bűnözés és illegális migráció elleni harcra és a rendőri együttműködésre irányuló szerződések létrehozását, illetőleg a toloncegyezményekre irányuló nemzetközi szerződés megkötését, felhatalmazás alapján képviseli a Kormányt a külkapcsolatokban és a nemzetközi szervezetekben, szervezi a nemzetközi együttműködést;
- d) gondoskodik az európai integrációból eredő feladatok végrehajtásáról, az integrációs szakmai kapcsolatok szervezéséről;
- e) előkészíti a migrációs és menekültügyi politikát érintő kormányzati döntéseket és koordinálja a kormányzati szervek migrációval kapcsolatos feladatait.

2. §

(1) A belügyminiszter általános közjogi feladatai körében

- a) előkészíti az országgyűlési és a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, a kisebbségi önkormányzati képviselők választásával, valamint az országos és helyi népszavazással kapcsolatos jogi szabályozást, továbbá irányítja és szervezi a választások, valamint az országos népszavazás lebonyolítását;
- b) előkészíti a magyar állampolgársággal kapcsolatos jogi szabályozást, irányítja az állampolgárság megszerzésével, elvesztésével kapcsolatos igazgatási tevékenységet, előkészíti a köztársasági elnök állampolgársággal kapcsolatos döntéseit;

c) előkészíti a kérelmezési és panaszjogra (Alkotmány 64. §) vonatkozó jogi szabályozást;

d) előkészíti — az érdekelt miniszterekkel egyetértésben — a magyar állampolgárok külföldre utazásával és útlevél-ellátásával, valamint a külföldiek beutazásával és magyarországi tartózkodásával kapcsolatos jogi szabályozást, és irányítja az ezzel kapcsolatos igazgatási tevékenységet;

e) előkészíti — az érdekelt miniszterekkel egyetértésben — a menedéket kérő külföldiek menekültként vagy menedékesként való elismerésével és ellátásával kapcsolatos jogi szabályozást, irányítja a menekültügyi szervek működését, összehangolja a menekültek társadalmi beilleszkedésének elősegítésével kapcsolatos igazgatási tevékenységét;

f) irányítja az állampolgársági, az idegenrendészeti és a menekültügyi feladatokat ellátó szervezeti rendszert;

g) előkészíti a migrációs politikát érintő kormányzati döntéseket, és koordinálja a kormányzati szervek migrációval kapcsolatos feladatait;

h) a statisztikáról szóló törvényben meghatározottak szerint gondoskodik a tevékenységi körébe tartozó feladatokkal összefüggő statisztikai információrendszer kialakításáról, működtetéséről és fejlesztéséről.

(2) A belügyminiszter az Alkotmányban szabályozott minősített időszaki és honvédelmi feladatai körében

- a) közreműködik a rendkívüli állapot, a szükségállapot, valamint az Alkotmány 19/E. §-ának (1) bekezdésében foglalt helyzet jogi szabályozásának előkészítésében és a végrehajtás szervezésében;
- b) gondoskodik a veszélyhelyzetben alkalmazható szabályokról szóló törvény előkészítéséről;
- c) elrendeli — a Kormány egyidejű tájékoztatása mellett — a határőrség magasabb készenléti állapotba helyezését és mozgósítását;
- d) az ország fegyveres védelmének terve alapján intézkedik a kijelölt határőr szervek át- és alárendeléséről;
- e) irányítja — külön jogszabályban foglaltak szerint — az irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervek honvédelemmel kapcsolatos, továbbá a kihirdetett rendkívüli vagy szükségállapot idején végzendő tevékenységét, meghatározza a honvédelmi felkészítéssel, az országmozgósítással kapcsolatos feladataikat.

3. §

(1) A belügyminiszter a helyi önkormányzatokkal kapcsolatos feladatkörében

- a) előkészíti a helyi önkormányzatokkal, valamint a polgármester, a főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke (a továbbiakban együtt: polgármester), a jegyző, a főjegyző (a továbbiakban együtt: jegyző) jogállásával, működésével, továbbá a megyei, fővárosi közigazgatási hivatalok feladat- és hatáskörével, működésével kapcsolatos jogi szabályozást;

b) előkészíti az ország területének közigazgatási tagozódásával, illetőleg a területszervezéssel kapcsolatos, az Országgyűlés és a köztársasági elnök hatáskörébe tartozó döntéseket;

c) előkészíti és kezdeményezi a Kormánytól az Alkotmánnyal ellentétesen működő helyi önkormányzati képviselő-testület feloszlását;

d) meghatározza — a más minisztériumok szakirányítása alá nem tartozó igazgatási területeken — az államigazgatási feladat ellátásának szakmai szabályait;

e) összehangolja a polgármester, a jegyző, a képviselő-testület hivatalának ügyintézője által ellátott államigazgatási feladatok ellenőrzésére irányuló tevékenységet;

f) kialakítja az önkormányzati érdekszövetségekkel való kapcsolattartás és egyeztetés rendjét, biztosítja az önkormányzatot érintő feladatok egyeztetését, összehangolását;

g) irányítja a megyei, fővárosi közigazgatási hivatalokat;

h) közreműködik az önkormányzati intézmények működésével kapcsolatos szakmai követelmények és a képzési előírások meghatározásában, ellenőrzésében;

i) a közigazgatási hivatalok útján feladatkörében összehangolja a területi szervek közötti kapcsolatokat a több ágazatot érintő kormányzati döntések végrehajtásában;

j) közreműködik a közigazgatási hivatalok útján a több megye, illetve a főváros közigazgatási határán túlterjedő közigazgatási feladatokkal kapcsolatban a kormányzati döntések végrehajtásában;

k) előkészíti a helyi önkormányzati képviselők jogállásával, valamint a helyi önkormányzatok társulásaival kapcsolatos jogi szabályozást;

l) előkészíti a közterület-rendszert ehhez kapcsolódó jogi szabályozást.

(2) A belügyminiszter a helyi önkormányzatok gazdálkodásával kapcsolatos feladatkörében

a) ellátja — a pénzügyminiszterrel együttesen — a központi költségvetés előkészítéséből és végrehajtásából, valamint a zárszámadásból adódó, helyi önkormányzatokat érintő kormányzati teendőket, és szervezi az azok megvalósításához szükséges információszolgáltatást;

b) összehangolja a helyi önkormányzatok működésével összefüggő fejlesztés, tervezés és gazdálkodás kormányzati feladatait;

c) részt vesz a helyi önkormányzatok gazdálkodása pénzügyi szabályozásának kidolgozásában, a feladatok végrehajtásának szervezésében;

d) közreműködik a helyi önkormányzatokat megillető normatív költségvetési hozzájárulásokra és támogatásokra, valamint a központi adókból részesedés mértékére és az elosztás módjára vonatkozó javaslatok előkészítésében;

e) előkészíti a helyi önkormányzatok címzett és céltámogatásával kapcsolatos jogi szabályozást; gondoskodik a címzett és céltámogatási rendszer, továbbá a központi költségvetés Belügyminisztérium fejezetben meghatározott önkormányzati fejlesztési támogatások finanszírozásáról, elszámolási rendjéről, valamint az ezt elősegítő információs rendszer működtetéséről;

f) közreműködik a helyi önkormányzatok és intézményeik számviteli, továbbá az államháztartási mérlegrendszerbe illeszkedő pénzügyi információs rendszerének kidolgozásában, működtetésében;

g) véleményt nyilvánít a területi államháztartási hivatalok igazgatójának kinevezésekor, és javaslatot tehet felmentésükre;

h) közreműködik a helyi önkormányzatok tulajdonát, vagyoni helyzetét érintő állami döntések előkészítésében;

i) részt vesz az önkormányzatok kötelező feladat- és hatáskörének ellátásához szükséges anyagi feltételek vizsgálatában, a javaslatok kidolgozásában;

j) közreműködik az ágazati és térségi fejlesztési programok helyi önkormányzatokat érintő részének kidolgozásában;

k) kialakítja az önkormányzati vagyongazdálkodás szabályozását, és működteti a helyi önkormányzati vagyontáskaszerteret.

4. §

(1) A belügyminiszter az építésügyi igazgatási feladatkörében

a) ellátja az építésügy — és ezen belül a településrendezés —, valamint az ezekhez tartozó kutatásfejlesztés központi irányítását;

b) kidolgozza az építésügy átfogó stratégiáját, meghatározza rövid, közép- és hosszú távú céljait, elemzi a célok elérését biztosító jogi, műszaki, gazdasági változásokat és szükséges szabályozásokat, részt vesz az ezt szolgáló eszközök és programok kialakításában;

c) elősegíti és támogatja az építészeti és építési kultúra fejlesztését, az értékes hagyományok megőrzését, a korszerű műszaki és szervezési megoldások elterjesztését, ennek érdekében együttműködik a települési önkormányzatokkal az építészeti, az építéstervezés és kivitelezés szakmai, társadalmi szervezeteivel és szakmai önkormányzataival (kamaráival).

(2) A belügyminiszter az (1) bekezdés szerinti feladatkörében

a) kialakítja a településrendezéssel kapcsolatos országos szakmai követelményeket, és megállapítja a település-tervezési jogosultság feltételeit;

b) kidolgozza a településrendezési célok megvalósulását biztosító sajátos jogintézmények alkalmazásának előírásait, megállapítja az ezekkel együtt járó kártalanítások szakmai szabályait;

c) külön jogszabályban meghatározottak szerint — jóváhagyásuk előtt — a területi főépítészek útján véleményezi a településrendezési terveket;

d) megállapítja az építészeti és településrendezési pályázatok szakmai és eljárási szabályait;

e) gondoskodik az épületek, továbbá — az egyes építményfajtákra vonatkozó külön jogszabály felhatalmazása esetén — más építmények

ea) elhelyezésére és kialakítására,

eb) építészeti-műszaki tervezésére, s az azokkal kapcsolatos szakértői tevékenységre,

ec) építésügyi hatósági engedélyezésére, ellenőrzésére és kötelezésére,

ed) építésére, továbbá

ee) fenntartására és használatára

vonatkozó előírások, követelmények és szakmagyakorlási (jogosultsági) feltételek kialakításáról, megállapításáról, érvényesítéséről és alkalmazásuk ellenőrzéséről;

f) gondoskodik — a műemlékek, műemléki jelentőségű területek és a műemléki környezet kivételével — az építészeti örökség megóvásáról, közreműködik megfelelő hasznosításában, valamint ellátja az ezzel kapcsolatos — hatáskörébe tartozó — szabályozást;

g) közreműködik a kiemelkedő építészeti és régészeti emlékek országos védetté nyilvánításában, illetve a védettség megszüntetésében;

h) ellátja a külön jogszabályokban meghatározott esetekben az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági és szakhatósági feladatokat;

i) szakmailag irányítja és ellenőrzi az építésügyi és építésfelügyeleti hatóságokat, helyszíni ellenőrzések keretében rendszeresen vizsgálja ezek jogalkalmazási tevékenységét, gondoskodik a szakmai továbbképzésről;

j) kialakítja és ellátja az építésügy területére vonatkozó szakmai képzéssel és továbbképzéssel kapcsolatos feladatokat;

k) ellátja a hatáskörébe tartozó minőségvédelmi, minőségsszabályozási és hatósági minőség-ellenőrzési feladatokat, egyetértési jogot gyakorol az Építőipari Műszaki Engedélyek (ÉME) kidolgozására jogosult szervezet kijelölésénél;

l) egyetértési jogot gyakorol az építési termékek és felvonók megfelelőségét vizsgáló tanúsító és ellenőrző szervezetek kijelölési eljárásában;

m) megállapítja — a gazdasági és közlekedési miniszterrel egyetértésben — a felvonók és mozgólépcsők létesítésére és működtetésére vonatkozó szabályokat, kijelöli — a gazdasági és közlekedési miniszterrel egyetértésben — a biztonságtechnikai felülvizsgálatra jogosult szervezeteket, gondoskodik ezek szakmai felügyeletéről, továbbá az országos nyilvántartás vezetéséről;

n) gondoskodik az építésügy körébe tartozó hatósági nyilvántartási rendszer kialakításáról és működtetéséről;

o) közreműködik az építésügyi nemzeti szabványosítással összefüggő feladatok ellátásában és a nemzeti szabványok kidolgozásában;

p) ellátja a külön jogszabályban meghatározott szakmai önkormányzatok (kamarák) törvényességi felügyeletét;

q) működteti — országos illetékességgel — a központi településrendezési, illetve építészeti-műszaki tervtanácsot, valamint — a területi főépítészek útján — regionális illetékességgel a területi tervtanácsokat;

r) ellátja a jogszabályokban meghatározott tulajdonosi jogok gyakorlását;

s) adományozza az építészeti díjakat és kitüntetéseket (Ybl Miklós-díj, Kós Károly-díj, Pro Architectura-díj);

t) elősegíti pályázatok kiírásával az építésügy körébe tartozó tevékenységek magas színvonalú ellátását;

u) ellátja az életvédelmi és kettős rendeltetésű létesítmények létesítésére, fenntartására és békeidőben történő hasznosítására vonatkozó építésügyi szabályozási feladatokat, nyilvántartja és kezeli ezen védelmi létesítmények számítógépes adatbázisát.

(3) A belügyminiszter hatósági, illetve igazgatási tevékenysége során

a) elbírálja a megyei (fővárosi) vagyonátadó bizottság döntése ellen benyújtott jogorvoslati kérelmet;

b) hatósági jogkörében vezeti a területfejlesztő tervezők névjegyzékét.

(4) A területi főépítészeket a belügyminiszter bízza meg, illetve menti fel, kikérve a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter javaslatát.

5. §

A belügyminiszter lakásügyi feladatkörében

a) lakáspolitikai koncepciót készít, a gazdasági-társadalmi környezet változásait követve azt szükség szerint továbbfejleszti;

b) kidolgozza az állami lakáscélú támogatások szabályozását, továbbá a lakáspolitikához fűződő törvények és más jogszabályok tervezeteit;

c) dönt az állami támogatású lakáspályázatokról;

d) közreműködik az időszaki és rendkívüli helyzetekből adódó feladatok (pl. ár-belvív, martinsalak stb.) koordinálásában;

e) összehangolja és koordinálja a lakásügyekkel és nem lakás céljára szolgáló helyiségekkel (a továbbiakban: lakásügy) kapcsolatos kormányzati feladatokat.

6. §

(1) A belügyminiszter közigazgatás-szervezési feladatkörében

a) a Kormány közigazgatás-fejlesztési programjának végrehajtásához kapcsolódóan a közigazgatási hivatalok közreműködésével igazgatási modellkísérleteket, mintafejlesztéseket végez, javaslatot tesz a korszerű igazgatási módszerek és eljárások alkalmazására; szakmai módszertani szempontból segíti az önkormányzatok és a területi államigazgatási szervek közigazgatás-szervezési tevékenységét, javaslatot készít a regionális közigazgatási intézményrendszer átalakítására;

b) irányítja a Magyar Közigazgatási Intézet Oktatási és Módszertani Igazgatóságát;

c) kidolgozza a közigazgatás minőségpolitikai elveit, valamint a minőségbiztosítási eljárások alkalmazásának szakmai és módszertani szabályait.

(2) A belügyminiszter a közigazgatási személyzetpolitikai feladatkörében

a) kidolgozza a közigazgatási személyzetpolitika, valamint az egységes közszolgálat működési elveit és jogi szabályait, előmozdítja ezek érvényesülését, közreműködik eszközrendszerének kialakításában;

b) közreműködik a Kormány közigazgatási tárgyú személyzetpolitikai döntéseinek kialakításában, és összehangolja ezek végrehajtását;

c) előkészíti a köztisztviselők jogainak és kötelezettségeinek, kiválasztási, képesítési, képzési, továbbképzési, minősítési, teljesítményértékelési, etikai, előmeneteli, valamint illetmény- és felelősségi rendszerének elveit, előkészíti az ezzel kapcsolatos jogi szabályozást, működteti a központi közszolgálati nyilvántartást és a közszolgálati ellenőrzési rendszert;

d) működteti a Köztisztviselői Érdekegyeztető Tanácsot és az Országos Önkormányzati Köztisztviselői Érdekegyeztető Tanácsot, továbbá képviseli a Kormányt az országos közszolgálati érdekegyeztetés során;

e) ellátja a közigazgatási vizsgarendszer felügyeletét, szervezi, összehangolja a köztisztviselők képzésével, továbbképzésével, a közigazgatási vezetőképzéssel kapcsolatos feladatokat;

f) feladatkörében előkészíti a Kormány, illetőleg a köztársasági elnök hatáskörébe tartozó személyügyi döntéseket;

g) javaslatot dolgoz ki a közigazgatás létszám- és bér-gazdálkodási rendszerének kialakítására, valamint továbbfejlesztésére;

h) gondoskodik a köztisztviselők képzését, továbbképzését és átképzését érintő nemzetközi támogatási programok alapcélkitűzéseinek, irányainak, a végrehajtás ütemeinek meghatározásáról;

i) irányítja a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény 22/A. § (11) bekezdésében megjelölt Hivatalt. Javaslatot tesz a Hivatal vezetőjének személyére, ki nevezi a Hivatal vezetőjének helyettesét.

7. §

(1) A belügyminiszter a közbiztonság védelmével kapcsolatos feladatkörében

a) irányítja a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központot;

b) előkészíti a rendőrség jogállásával, feladatkörével, szervezetével, működésével összefüggő jogi szabályozást és egyéb kormányzati döntéseket; kiemelt figyelmet fordít a bűnmegelőzési tevékenységre, közreműködik a bűnmegelőzéssel kapcsolatos jogi szabályozásban, az eredményes bűnmegelőzési tevékenység érdekében irányítja a bűn-

megelőzéssel kapcsolatos feladatok tárcák közötti koordinációját, összehangolja a hatékony társadalmi fellépést;

c) irányítja a rendőrség tevékenységét és működését;

d) elvégzi — a honvédelmi miniszterrel együtt — a honvédelem szempontjából különösen fontos létesítmények kijelölését;

e) kijelöli az ország működése, illetve a lakosság ellátása szempontjából kiemelten fontos létesítményeket, irányítja az ezzel összefüggő igazgatási és rendészeti tevékenységet;

f) irányítja a rendvédelmi szervek belső bűnmegelőzési célú ellenőrzésével és bűnfelderítésével kapcsolatban a Kormány által meghatározott feladatokat;

g) közreműködik a fegyveres erők és a rendvédelmi szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyával és társadalombiztosítási ellátásával kapcsolatos jogi szabályozás előkészítésében;

h) meghatározza a rendőri és határrendészeti oktatás, képzés és továbbképzés, továbbá a rendészeti tudományos kutatás irányait, összehangolja az erre irányuló tevékenységet;

i) közvetlen felügyeletet gyakorol — külön törvényben foglaltak szerint — a rendészeti felsőoktatási intézmény felett, továbbá szabályozza az intézményben működő szervezeti egységek létesítésének és működésének rendjét, az évenként felvehető hallgatók számát és a felvétel különös feltételeit, továbbá a hallgatók felvételének, jogállásának és tanulmányainak részletes szabályait, a juttatások és a tandíjfizetés rendjét.

(2) A belügyminiszter az államhatár őrzetével és a határforgalom ellenőrzésével összefüggő feladatai körében előkészíti — a honvédelmi miniszterrel együttműködve — az államhatár őrzetével, a határforgalom ellenőrzésével kapcsolatos jogi szabályozást.

(3) Irányítja a határőrséget, összehangolja az Európai Unióhoz történő csatlakozással összefüggésben az egységes határellenőrzési rendszer megvalósításáról szóló kormányzati feladatokat; irányítja a határellenőrzési Tárcaközi Bizottság munkáját.

(4) A belügyminiszter az élet- és vagyonbiztonság védelmére irányuló feladatai körében

a) előkészíti — az érdekelt miniszterekkel együttműködve — a katasztrófák elleni védekezés egységes irányítási rendszerének kialakításával és működtetésével kapcsolatos jogi szabályozást;

b) előkészíti — az érdekelt miniszterekkel együttműködve — a polgári védelem feladatával, szervezetével, működésével, az állampolgárok és szervezetek polgári védelmi kötelezettségével összefüggő jogi szabályozást, egyéb kormányzati döntéseket;

c) irányítja a polgári védelemmel összefüggő hatósági tevékenységet, ellátja a polgári védelem szervezet- és tevékenységirányításával kapcsolatos feladatokat;

d) előkészíti a tűz elleni védekezés állami és önkormányzati feladatával, szervezetével, működésével összefüggő jogi szabályozást, kialakítja a tűz elleni védekezés szakmai szabályait, és gondoskodik azok érvényesítéséről, ellátja a tűz elleni védekezés szervezet- és tevékenység-irányításával kapcsolatos jogszabályban meghatározott feladatokat;

e) irányítja az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságot, szakirányítást és szakmai felügyeletet gyakorol az önkormányzatok és a gazdálkodó szervezetek tűzvédelmi tevékenysége felett;

f) irányítja és az érintett miniszterekkel együttműködve működteti az Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Rendszert;

g) előkészíti a magánrendészettel, a fegyveres biztonsági őrseggel kapcsolatos szabályokat, továbbá gondoskodik tevékenységük szakmai felügyeletéről;

h) ellátja a Légiközlekedés Védelmi Bizottság elnöki teendőit, valamint a Légiközlekedésről szóló törvény alapján a hatáskörébe utalt feladatokat;

i) ellátja a NATO Felsőszintű Polgári Veszélyhelyzet Tervezési Bizottságának (SCEPC) szerveivel való kapcsolattartást;

j) ellátja a polgári veszélyhelyzet tervezésével összefüggő feladatokat;

k) előkészíti — az érintett miniszterek közreműködésével — az ipari balesetek megelőzésével, valamint az ipari balesetekkel kapcsolatos veszélyhelyzetre felkészüléssel összefüggő jogi szabályozást;

l) ellátja az ipari balesetekkel kapcsolatos nemzetközi értesítési és kölcsönös segítségnyújtási rendszer szakmai felügyeletét.

8. §

A belügyminiszter az e rendelet 2—7. §-ában fel nem sorolt igazgatási területeken adódó feladatai körében, az önkormányzatok esetén azok érdekszövetségeivel is együttműködve

a) közreműködik a települési önkormányzatokat érintő területfejlesztési és területrendezési feladatok településfejlesztési feladatokkal való összehangolásában;

b) elősegíti a helyi önkormányzatok területfejlesztési és területrendezési kezdeményezéseinek megvalósulását, összhangban az országos célkitűzésekkel;

c) összehangolja a települési önkormányzatok működésével összefüggő településfejlesztési, valamint a megyei önkormányzatok működésével összefüggő fejlesztési, tervezési és gazdálkodási feladatokat, ennek keretében ellátja a kormányzati településpolitika megvalósításából reá háruló feladatokat, gondoskodik — az érdekelt miniszterekkel együttműködve — az önkormányzatok településfejlesztési tevékenységének kormányzati támogatása érde-

kében szükséges eszközrendszer kialakításáról és működtetéséről, közreműködik a településtervezés differenciált szakmai követelményeinek a szabályozásában, valamint a sajátos adottságú és speciális helyzetű települések fejlesztésével összefüggő kormányzati feladat ellátásában, részt vesz a települések fejlesztésével összefüggő ágazati döntések előkészítésében;

d) irányítja a kommunális ellátással és a településüzemeltetéssel összefüggő — külön jogszabályban meghatározott — feladatok ellátását;

e) előkészíti az állampolgárok személyiadat- és lakcímnilyvtartásával, névváltozásával, az anyakönyvezéssel kapcsolatos jogi szabályozást, és irányítja az ezzel kapcsolatos igazgatási tevékenységet;

f) előkészíti — az érdekelt miniszterekkel egyetértésben — a szabálysértések központi szabályozását, és összehangolja a szabálysértési hatóságok tevékenységét;

g) előkészíti a kedvezményezett települések besorolását a települések közötti jelentős fejlettségi különbségek mérséklése érdekében;

h) előkészíti a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályait, és összehangolja a különös eljárási szabályok előkészítését;

i) előkészíti az állam- és a szolgálati titok védelmével kapcsolatos jogi szabályozást;

j) irányítja — külön törvényben foglaltak szerint — az államtitok és a szolgálati titok védelmére irányuló tevékenységet, szakfelügyeletet gyakorol az állami szervek titokvédelmi tevékenysége felett;

k) az egyházak vonatkozásában tárcája tevékenységében érvényesíti a kormányprogramban foglaltakat;

l) a határon túli magyarok vonatkozásában tárcája tevékenységében érvényesíti az Alkotmány 6. §-ának (3) bekezdésében, valamint a kormányprogramban meghatározott szempontokat, irányítja a magyar igazolvány kiadásával kapcsolatos feladatokat;

m) ellátja mindazon feladatokat, hatásköröket és hatósági jogköröket, amelyeket számára jogszabály megállapít.

9. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 3. napon lép hatályba.

(2) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a belügyminiszter feladat- és hatásköréről szóló 147/1994. (IX. 17.) Korm. rendelet, az azt módosító 182/1998. (XI. 11.) Korm. rendelet, a 213/1999. (XII. 26.) Korm. rendelet, a 18/2001. (II. 12.) Korm. rendelet, a 70/2001. (IV. 20.) Korm. rendelet, a 305/2001. (XII. 27.) Korm. rendelet és a 323/2001. (XII. 29.) Korm. rendelet.

Dr. Medgyessy Péter s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 151/2002. (VII. 2.) Korm. rendelete

az oktatási miniszter feladat- és hatásköréről szóló 162/1998. (IX. 30.) Korm. rendelet módosításáról

1. §

(1) Az oktatási miniszter feladat- és hatásköréről szóló 162/1998. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 1. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az oktatási miniszter feladata az oktatási ágazat vezetése és irányítása, valamint a tudomány- és technológiapolitika összehangolása. Az oktatási ágazat tekintetében feladat- és hatásköre — jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában — kiterjed az iskolai rendszerű oktatás irányítására, beleértve a közoktatást, a felsőoktatást, a szakképzést és a felnőttoktatást.”

(2) A Rendelet 1. §-a a következő (6) bekezdéssel egészül ki:

„(6) Az oktatási miniszter együttműködik a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszterrel a fiatalok munkaerőpiacra történő belépésének elősegítését szolgáló fejlesztési koncepció kidolgozásában.”

2. §

A Rendelet 2. §-ának *b)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(Az oktatási miniszter a közoktatás tekintetében)

„*b)* működteti a közoktatás országos mérési, értékelési feladatokat ellátó minőségbiztosítási rendszerét, az oktatási és a diák információs rendszert,”

3. §

(1) A Rendelet 3. §-ának (1)—(2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az oktatási miniszter a szakképzés tekintetében

a) előkészíti a szakképzés tartalmi szabályozásának kereteit, szabályozza a közreműködő intézményrendszer működését, gondoskodik a feladatellátás minőségbiztosításáról,

b) felelős az Országos Képzési Jegyzék kiadásáért; a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter közreműködik az Országos Képzési Jegyzék kiadásra történő előkészítésében,

c) meghatározza a szakképzés megkezdésének és folytatásának feltételeit,

d) meghatározza a szakmai vizsgáztatás általános szabályait és eljárási rendjét,

e) gondozza a szakképzésről szóló törvényt, fenntartja és felügyeli a Nemzeti Szakképzési Intézetet.

(2) Dönt a Munkaerőpiaci Alap fejlesztési és képzési alaprészének belső felosztásáról a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszterrel egyetértésben. A szakképzési hozzájárulásról és a képzési rendszer fejlesztésének támogatásáról szóló törvény alapján ellátja a ráruházott feladatokat, és rendelkezik a Munkaerőpiaci Alap fejlesztési és képzési alaprészének az iskolai rendszerű oktatást szolgáló erőirányzatainak felhasználásáról.”

(2) A Rendelet 3. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Az oktatási miniszter a 3. § (1) bekezdés *a)—d)* pontjában foglalt feladatait a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszterrel, valamint a szakképesítésért felelős miniszterrel egyetértésben, a (3) bekezdés *a)* pontjában foglalt feladatait pedig a szakképesítésért felelős miniszterrel együttműködve látja el.”

4. §

(1) A Rendelet 4. §-a (1) bekezdésének *b)—c)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(Az oktatási miniszter a felsőoktatás tekintetében)

„*b)* részt vesz a felsőoktatási politika és felsőoktatási fejlesztés állami döntéseinek előkészítésében; előterjeszt, illetőleg dönt a törvény által meghatározott, a felsőoktatási intézményhálózat és intézményi szervezet átalakításával összefüggő feladatokban; gyakorolja előzetes hozzájárulási jogát az egyetemi klinikai központ alapításával kapcsolatosan; engedélyezi külföldi felsőoktatási intézmény magyarországi működését; előterjeszt, illetőleg dönt az alapképzés és a szakirányú továbbképzés képesítési követelményeiről; dönt alapképzésben a szakok székhelyen és székhelyen kívüli képzés keretében történő indításáról, az indítás visszavonásáról, az új, korszerű eszközöket igénybe vevő képzési formák fejlesztéséről és elterjesztéséről; a felsőoktatási intézmények kérésére közzéteszi a külön rendeletben meghatározott képesítési követelményeknek megfelelő szakirányú továbbképzési szakok, valamint az Országos Képzési Jegyzékbe felvett szakmai követelmények alapján jóváhagyott akkreditált iskolarendszerű felsőfokú szakképzések indítását,

c) javaslatot tesz a Kormány részére az államilag finanszírozott első évfolyamra felvehető hallgatólétszámról, és dönt azon szakok, szakcsoportok, állami, egyházi és magán-felsőoktatási intézmények közötti megosztásáról és a nem állami intézményekkel kötendő megállapodásokról,”

(2) A Rendelet 4. §-a (1) bekezdésének *f)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(Az oktatási miniszter a felsőoktatás tekintetében)

„*f)* gyakorolja — a megbízás és felmentés kivételével, valamint a katonai és rendvédelmi felsőoktatási intézmények sajátosságainak figyelembevételével — az állami

felsőoktatási intézmények rektorai, főiskolai rektorai, főigazgatói tekintetében a munkáltatói jogkört, továbbá a felsőoktatási törvényben előírt egyetértési, javaslattevési, véleményezési, illetőleg előterjesztői jogköröket, és intézkedik a felsőoktatási intézmények vonatkozásában az őt megillető egyéb állami hatáskörben,”

5. §

A Rendelet 5. §-a a következő *k*) ponttal egészül ki:

(Az oktatási miniszter a nemzetközi ügyek tekintetében)

„*k*) az érintett miniszterekkel együttműködve részt vesz a Nemzeti Fejlesztési Terv Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Programjának kidolgozásában, az ezzel foglalkozó hatóság létrehozásában, valamint az emberi erőforrás fejlesztéssel kapcsolatos előkészítő tevékenységben és az Európai Szociális Alap fogadására történő szakmai politikai felkészülésben, e feladatainak ellátásához munkacsoportot működtet.”

6. §

A Rendelet 6. §-a (2) bekezdésének *h*)—*i*) pontja helyébe az alábbi rendelkezés lép, egyidejűleg kiegészül a következő *j*) ponttal:

(Az oktatási miniszter)

„*h*) az egyházak vonatkozásában tárcája tevékenységében érvényesíti a kormányprogramban foglaltakat, az ebből fakadó kormányzati tevékenységet koordináló (felügyelő) miniszterrel együttműködve ellátja az ágazati feladatokat,

i) a határon túli magyarok vonatkozásában tárcája tevékenységében érvényesíti az Alkotmány 6. § (3) bekezdésében, valamint a kormányprogramban meghatározott szempontokat, az ebből fakadó kormányzati tevékenységet koordináló (felügyelő) miniszterrel, illetve a Határon Túli Magyarok Hivatalának elnökével együttműködve ellátja az ágazati feladatokat,

j) — gyakorolja az alapítót, illetőleg a felügyeleti szervet megillető jogosítványokat az Oktatási Minisztérium által alapított, illetőleg felügyelt költségvetési szervek tekintetében,

— gyakorolja a tulajdonosi jogokat az Oktatási Minisztérium közhasznú társaságai tekintetében, továbbá közreműködik a Zánkai Gyermek és Ifjúsági Centrum, Oktatási és Üdültetési Kht. tulajdonosi jogainak gyakorlásában,

— az alapító okiratban meghatározottak szerint ellátja az alapító képviselői és gyakorolja az alapítót megillető jogokat és kötelezettségeket a kormányzati felelősségi körébe tartozó közalapítványok tekintetében.”

7. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 3. napon lép hatályba, egyidejűleg hatályát veszti a Rendelet 3. § (3) bekezdé-

sének *c*) pontja, 3/A. §-a, valamint az oktatási miniszter feladat- és hatásköréről szóló 162/1998. (IX. 30.) Korm. rendelet módosításáról szóló 104/2000. (VI. 28.) Korm. rendelet 3. §-a.

Dr. Medgyessy Péter s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 152/2002. (VII. 2.) Korm. rendelete

a nemzeti kulturális örökség miniszterének feladat- és hatásköréről szóló 161/1998. (IX. 30.) Korm. rendelet módosításáról

1. §

A nemzeti kulturális örökség miniszterének feladat- és hatásköréről szóló 161/1998. (IX. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 1. §-ának rendelkezése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„1. § A nemzeti kulturális örökség miniszterének (a továbbiakban: miniszter) feladata, hogy — a művészeti élet szabadsága, a nemzeti kultúra fejlődése, a kulturális örökség védelme érdekében — a kulturális ágazat irányításával közreműködjön a Kormány kulturális politikájának megvalósításában.”

2. §

(1) Az R. 2. §-a (1) bekezdésének *b*) pontja helyébe az alábbi rendelkezés lép:

(A miniszter ellátja:)

„*b*) a kulturális örökségvédelemmel összefüggő állami feladatokat,”

(2) Az R. 2. §-ának (2) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„(2) A miniszter a kulturális örökség védelme körében — elsősorban a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal útján — ellátja e tevékenység összehangolását és irányítását, továbbá ágazati szakmai felügyeletét.”

3. §

Az R. 3. §-a helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„3. § A miniszter a kulturális örökségvédelemmel összefüggő feladatai körében

a) meghatározza a kulturális örökségvédelem országos céljait, feladatait és követelményrendszerét,

b) gondoskodik a kulturális örökségi értékek számbavételéről, nyilvántartásáról és a kulturális örökség védelmét szolgáló tudományos feladatok ellátásáról,

c) dönt a műemléki értékek, illetve régészeti lelőhelyek védetté nyilvánításáról, illetőleg annak megszüntetéséről,

d) gondoskodik a kulturális örökséggel és annak védelmével kapcsolatos közművelődési feladatok megszervezéséről, és közreműködik a kulturális örökségvédelemmel kapcsolatos tudományos és képzési feladatok megoldásában,

e) előkészíti és a Kormány elé terjeszti a kulturális örökségvédelemre vonatkozó jogszabályokat, kidolgozza a kulturális örökségvédelem szakmai szabályait, és gondoskodik azok érvényesüléséről,

f) a törvényben meghatározott körben gondoskodik a kulturális örökségvédelmi hatósági feladatok ellátásáról,

g) javaslatot tesz a kulturális örökségvédelmi célok elérését szolgáló gazdasági szabályozórendszer kialakítására, részt vesz a kulturális örökségvédelem gazdasági, pénzügyi alapjainak biztosításában,

h) gyakorolja a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvényben foglalt — számára megállapított — jogokat.”

4. §

Az R. 5. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„5. § A miniszter az egyházak vonatkozásában tárcája tevékenységében érvényesíti a kormányprogramban foglaltakat, az ebből fakadó kormányzati tevékenységet koordináló miniszterrel együttműködve ellátja az ágazati feladatokat.”

5. §

Az R. 6. §-a (2) bekezdésének d) pontja helyébe az alábbi rendelkezés lép:

(A miniszter)

„d) együttműködik az igazságügy-miniszterrel és a Magyar Szabadalmi Hivatal elnökével a szerzői joggal kapcsolatos jogszabályok és a nemzetközi szerzői jogi egyezmények előkészítésében.”

6. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 3. napon lép hatályba.

(2) A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumánál (a továbbiakban: Minisztérium) e rendelet alapján megszüntetésre kerülő feladat- és hatáskörök tekintetében a Minisztérium jogutódja a Miniszterelnöki Hivatal.

Dr. Medgyessy Péter s. k.,
miniszterelnök

III. rész HATÁROZATOK

Az Alkotmánybíróság határozatai

Az Alkotmánybíróság 29/2002. (VII. 2.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság önkormányzati rendeleti előírások felülvizsgálatára irányuló kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy Szentdomonkos Község Önkormányzatának a szociális igazgatás és a szociális ellátások egyes kérdéseinek helyi szabályozásáról szóló 3/1997. (IV. 29.) rendelete 1. § (2) bekezdése, a 2. §, a 3. § (1) bekezdés a) pontja és a (2) bekezdése, a 7/B. § (1) bekezdésének utolsó fordulata, „az elfogadott munkát végezze tisztességgel” szövegrész, a 7/C. § (1) bekezdésének első öt francia bekezdése, a 7/E. § (1) bekezdése, a 8. § (4) bekezdés első mondata, a 9. § (1) és (4) bekezdése, a 10. § (1) és (2) bekezdése, valamint a 11. § (1) bekezdése alkotmányellenes, ezért ezeket a rendelkezéseket megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság Szentdomonkos Község Önkormányzatának a szociális igazgatás és a szociális ellátások egyes kérdéseinek helyi szabályozásáról szóló 3/1997. (IV. 29.) rendelete 8. § (2) bekezdés a) és b) pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

A Heves Megyei Közigazgatási Hivatal vezetője — mivel a törvényességi ellenőrzés körében kiadott felhívásaival a szentdomonkosi képviselő-testület nem értett egyet — az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítványában Szentdomonkos Község Önkormányzatának a szociális igazgatás és a szociális ellátások egyes kérdéseinek helyi szabályozásáról szóló 3/1997. (IV. 29.) rendelete (a továbbiak-

ban: Ör.) 1. § (2) bekezdése, a 2. §, a 3. § (1) bekezdés a) pontja és a (2) bekezdése, a 7/B. § (1) bekezdése, a 7/C. § (1) bekezdésének első öt francia bekezdése, a 7/E. § (1) bekezdése, a 8. § (2) bekezdés a) és b) pontja, valamint e § (4) bekezdése, a 9. § (1) és (4) bekezdése, a 10. § (1) és (2) bekezdése és a 11. § alkotmány- és törvényellenességének megállapítását, továbbá megsemmisítését kérte. A hivatalvezető álláspontja szerint az Ör. támadott előírásai ellentétesek a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Sztv.) több rendelkezésével, a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 16. § (1) bekezdésével és mindezek alapján az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésével.

Az Ör. 1. § (2) bekezdését azért kifogásolta az indítványozó, mivel úgy vélte, hogy ez a rendelkezés — az Sztv. 2. §-ával ellentétes módon — számos olyan igényt támaszt a kérelmezővel szemben, „amelyek teljesülése objektíve nem vagy nagyon nehezen vizsgálható (magatartás, javító szándék, akarat, szükséges szemléletváltás)”.

A hivatalvezető az Ör. 2. §-át is támada, s arra hivatkozott, hogy ez a szabályozás az Sztv. 3. § (1)—(2) bekezdésében foglaltakhoz képest „szűkítő jellegű”. Az indítványozó szerint az Ör. 3. § (1) bekezdés a) pontja — valamint hasonló okok miatt az 1. § (2) bekezdése, a 3. § (2) bekezdése és a 10. § (1)—(2) bekezdése — is törvénysértő, mivel ezek az előírások a szociális ellátásokat kizárólag az önhibán kívüli rászorultság esetén kívánják biztosítani.

Az indítvány az Ör. 7/B. § (1) bekezdését azért sérelmezte, mivel ez a rendelkezés a rendszeres szociális segélyre való jogosultság megállapításának és folyósításának alapfeltételeként szól arról, hogy a kérelmező az önkormányzat, a Munkaügyi Központ, avagy annak kirendeltsége által biztosított (ajánlott) munkát „végezze tisztességgel”.

Az Ör. 8. § (4) bekezdésében az indítványozói kifogás arra az előírásra vonatkozott, amely szerint „a képviselő-testület ... figyelembe veszi ... a kérelmező(k) leterheltségét, illetve szabadidejét, takarékos megoldásra törekvését, szorgalmát”. Az indítványozó úgy vélte, hogy az Ör. 7/B. § (1) bekezdése és az ugyancsak említett 8. § (4) bekezdése nehezen mérhető kritériumokat fogalmaz meg, s szubjektív jogértelmezésre ad lehetőséget, ezért törvénysértő.

Az indítvány az Ör. 7/C. § (1) bekezdése első öt francia bekezdése alkotmányellenességének megállapítására irányuló kérelmet is tartalmazott. Az indítványozó ezt a kérelmét azzal indokolta, hogy az eljárás alá vont szabályozás az Sztv. 37/D. § (8) bekezdésében foglaltakon túl „kevésbé egyértelmű és nehezen egységesíthető, ellenőrizhető többfeltételeket ír elő” a rendszeres szociális segélyre való jogosultság megszerzéséhez. Az indítványozó a vázoltak alapján sérelmezte az Ör. 7/E. § (1) bekezdésének azt a szövegrészt, amely visszautal a 7/C. § (1) bekezdésre.

Az Ör. 8. § (2) bekezdés a) és b) pontja alkotmányellenességének megállapítására irányuló kérelmét az indítványozó az Sztv. 38. § (3) bekezdés a) és b) pontja sérelmére alapozta. Úgy vélte, hogy az Ör. említett rendelkezései

szűkítik a lakásfenntartási támogatáshoz való hozzájutás lehetőségét.

Az indítványozó véleménye szerint bizonytalanságra ad okot az Ör. 9. § (4) bekezdésében megjelölt „kivételes esetekben” kritérium, mivel az Sztv.-ben szabályozott ellátásokhoz való hozzájutás feltételeit is egyértelműen kellene rögzítenie az Ör.-nek.

Az indítványozó a jogbiztonság alkotmányos elve sérelmének tekintette, hogy az Ör. 11. §-a nem szabályozta a helyben szokásos legolcsóbb temetés költségeinek mértékét, s így módon nem biztosítható az Sztv. temetési segély összegére vonatkozó előírásának érvényesülése. [Az indítvány ebben a tekintetben érdemben a 11. § (1) bekezdésére vonatkozott.]

II.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a kezdeményezés részben megalapozott.

Az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése szerint a helyi önkormányzat feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal. Az Ötv. 16. §-ának az indítványozó által ugyancsak említett (1) bekezdése pedig előírja, hogy a képviselő-testület a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá a törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására önkormányzati rendeletet alkot.

Az Sztv. több tárgykörben is rendeletalkotásra hatalmazza fel az önkormányzat képviselő-testületét.

1. Az Sztv. 2. §-a a következő rendelkezést tartalmazza: „A szociális ellátás feltételeinek biztosítása — az egyének önmagukért és családjukért, valamint a helyi közösségeknek a tagjaikért viselt felelősségen túl — az állam központi szerveinek és a helyi önkormányzatoknak a feladata.”

Az Ör. 1. § sérelmezett (2) bekezdése — az előbbieken jelzett tárgykörben — ezt írja elő: „Az egyes szociális ellátások iránti igényeket az állampolgároknak önmagukért és családjukért tanúsított felelősség alapján kell elbírálni. Az eljárás során vizsgálni kell a kérelmezők (érintett hozzátartozók) magatartását, tényleges és lehetséges teherbíró képességüket, a hozzátartozók hasonló képességét, illetve azokat a körülményeket, amelyek megélhetési nehézségeik kialakulását előidézték. Kiemelt szempont az önhibán kívüli rászorultság. Az egyéniesítés során mérlegelni kell a személyes és családi helyzettel kapcsolatos javító szándékot, akaratot, a szükséges szemléletváltást, ahol e szempontok is indokoltak.”

Az Ör. 7/B. § (1) bekezdése a következőket tartalmazza: „A képviselő-testület a rendszeres szociális segélyre való jogosultság megállapításának és folyósításának alapfeltételeként állapítja meg az aktív korú nem foglalkoztatott személy számára, hogy a körjegyzőségen vétesse magát nyilvántartásba (beleértve az iskolai végzettség és szakkép-

zettség igazolását is), vállalja az önkormányzattal és Munkaügyi Központ Kirendeltségével történő együttműködést, fogadja el az önkormányzat, illetve a Munkaügyi Központ vagy valamely kirendeltsége által biztosított vagy ajánlott és számára megfelelő munkalehetőséget, az elfogadott munkát végezze tisztességgel.”

Az Ör. 8. § (4) bekezdése kimondja: „A képviselő-testület döntésénél a jövedelmi viszonyok mellett figyelembe veszi — különösen a fűtés támogatás megállapításánál — a kérelmező(k) leterheltségét, illetve szabadidejét, takarékos megoldásra törekvését, szorgalmát. Gallygyűjtés esetén az erdőgazdálkodónak, illetve a fuvarozónak — a kérelmező javára történő — átutalás is támogatásnak számít.”

Az Sztv. és az Ör. idézett rendelkezései összevetéséből kitűnik, hogy az Ör. olyan szempontok, körülmények vizsgálatát is megköveteli a szociális ellátások iránti igények elbírálása során, amelyek figyelembevételéről az Sztv. nem rendelkezik. (Javító szándék, szemléletváltozás, az elfogadott munka tisztességgel való végzése, a kérelmező szorgalma, stb.) Az Ör. eljárás alá vont szabályozásaiban megjelölt, a kérelmezők és érintett hozzátartozóik vonatkozásában értékelni rendelt feltételek pontos meghatározását az Ör. sem tartalmazza, s azokat más, magasabb szintű jogszabály, így az Sztv. sem említi, s nem értelmezi.

Az Alkotmánybíróság elvi jelentőségű, 11/1992. (III. 5.) AB határozata rendelkező részében mutatott rá arra, hogy valamely jogszabály szövegrészének határozatlansága és bizonytalansága sérti a jogbiztonság követelményét. (ABH 1992. 77.)

A 49/1995. (VI. 30.) AB határozat pedig megsemmisítette azt az önkormányzati rendeleti szabályozást, amely „teljességgel határozatlan és a szövegből kikövetkeztethetetlen tartalmú fogalmakat használ, illetőleg az általa használt fogalmakat nem definiálja”. (ABH 1995. 519., 520.)

Az Ör. 1. § vizsgált (2) bekezdése, a 7/B. § (1) bekezdés érdemben támadott utolsó fordulata és a 8. § (4) bekezdés első mondata is ilyen, a szociális ellátások igénylése és elbírálása feltételeinek szabályozása során bizonytalan, meghatározatlan fogalmakat használ. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Ör.-nek ezeket az előírásait a jogbiztonság alkotmányos elvét sértő szabályozásnak tekintette, s ezért megsemmisítette.

2. Az Ör. ugyancsak kifogásolt 2. §-a az Ör. hatályára vonatkozik. E szerint: „E rendelet hatálya az önkormányzat közigazgatási területén állandó lakhellyel, vagy ideiglenes lakhellyel rendelkező lakosokra terjed ki. Utóbbi esetben csak kivételes méltányosságból és akkor, ha életvitelszerűen tartósan itt élnek.”

Az Sztv. 3. § (1)—(3) bekezdése pedig — a hatályára vonatkozó rendelkezések körében — ezt írja elő: „(1) A törvény hatálya — a (2)—(3) bekezdésben foglalt eltérésekkel — kiterjed a Magyarországon élő

a) magyar állampolgárokra,

b) állandó tartózkodásra jogosító személyi igazolvánnyal rendelkező bevándoroltakra,

c) a letelepedési engedéllyel rendelkező személyekre,

d) a magyar hatóság által menekültként elismert személyekre.

(2) A törvény hatálya a 7. § (1) bekezdésében meghatározott ellátások tekintetében az (1) bekezdésben foglaltakon túlmenően kiterjed az Európai Szociális Kartát megerősítő országoknak a külföldiek beutazásáról, magyarországi tartózkodásáról és bevándorlásáról szóló 1993. évi LXXXVI. törvény rendelkezései szerint jogszerűen Magyarországon tartózkodó állampolgáira is.

(3) Az e törvényben meghatározott szociális feladat- és hatásköröket

a) helyi önkormányzat képviselő-testülete,

b) a települési önkormányzat jegyzője (a továbbiakban: jegyző)

gyakorolja.”

Az Alkotmánybíróság eljárása során megállapította: az Sztv. 3. § (1) bekezdése az indítvány benyújtását követően módosult. Az indítvány előterjesztésének időpontjában hatályos előírás a következőket tartalmazta: „A törvény hatálya — a (2) bekezdésben foglalt eltérésekkel — kiterjed a Magyarországon élő magyar állampolgárokra, az állandó tartózkodásra jogosító személyi igazolvánnyal rendelkező bevándorolt, valamint a magyar hatóságok által menekültként elismert személyekre.” A módosítás az Ör. támadott szabályozása alkotmányosságának megítélését nem érinti; az Alkotmánybíróság az Ör. támadott szabályozása alkotmányosságát az Sztv. hatályos előírása figyelembevételével bírálta el.

Az idézett rendelkezések összevetésével megállapítható, hogy az Ör. 2. §-a az Sztv.-ben foglalt szabályozástól eltérően, annál szűkebb körben biztosította a szociális ellátások igénybevételének lehetőségét. Az ideiglenes lakhellyel rendelkezők esetében a „kivételes méltányosságra” való utalás és a „tartós, életvitelszerű” jelenlét előírása — a kapcsolódó értelmezési rendelkezések hiányában — jogbizonytalanságot is okoz, mivel nem zárja ki az önkényes jogalkalmazás lehetőségét. Az Alkotmánybíróság következetesen alkalmazott állandó gyakorlata szerint az ilyen jellegű szabályozás sérti a jogbiztonság alkotmányos elvét. [63/1995. (X. 27.) AB határozat, ABH 1995. 527., 529—530.]

A vázoltakra tekintettel az Alkotmánybíróság az Ör. 2. §-át e határozat rendelkező részében foglaltaknak megfelelően megsemmisítette.

3. Az indítványozó az Ör. 3. § (1) bekezdés a) pontját is támadta. E rendelkezés szerint, ha az Sztv. vagy egyéb jogszabály másként nem rendelkezik, a rendszeres támogatások odaítélése szempontjából rászorulóknak kell tekintetni az önhibáján kívül jövedelemmel nem rendelkező személyt.

Az Sztv. — preambuluma szerint — a szociális segítségre szoruló helyzetének javítására irányul, e törvény 32. §

(3) bekezdése pedig kizárólag arra hatalmazza fel az önkormányzatokat, hogy az Sztv. eltérő rendelkezése hiányában csak az önkormányzati pénzübeli ellátások megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint ellenőrzésének szabályait állapítsák meg. Nem ad azonban felhatalmazást az Sztv. arra, hogy az önkormányzat a szociális ellátások igénylésének törvényi feltételeit bővítse, s így ezek körében a szociális jogosultságot előidéző okokat értékelje, így az önhibán kívüli jövedelemnélküliséget is feltételként írja elő. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az ilyen tartalmú önkormányzati rendeleti szabályozás ellentétes az Sztv. vázolt előírásaival, s ennek alapján az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésével is, ezért azt az Alkotmánybíróság megsemmisítette.

4. Az Ör.-nek az átmeneti segélyre vonatkozó 3. § (2) bekezdése, valamint a 10. § (1)—(2) bekezdése alkotmányosságát — a kifogásolt szabályozások tartalmi összefüggései miatt — az Alkotmánybíróság együttesen vizsgálta.

Az Ör. 3. § (2) bekezdése megállapítja: „Az egyszeri átmeneti segélyre jogosultság szempontjából azt kell rászorultnak tekinteni, akinek átmeneti, önhibáján kívüli jelentős jövedelemcsökkenése, súlyos balesete, vagy megbetegedése, vagy előre nem látható rendkívüli és indokolt kiadása miatt a létfenntartása veszélybe kerül.”

Az Ör. 10. § (1)—(2) bekezdése a következő előírásokat tartalmazza:

„(1) Az önhibáján kívül rendkívüli élethelyzetbe került személynek a (3) bekezdésben írt módosítást átmeneti segély adható, ha időszakosan vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzd.

(2) Nem minősül önhibáján kívül rendkívüli élethelyzetbe került személynek az, aki munkaviszonyával felelőtlenül felhagy, aki úgy jelenik meg, hogy igényes munkaadó külleme elhanyagoltsága miatt eleve nem alkalmazza, akiről alaposan feltételezhető, hogy munkában sem állna helyt, mert portája, ingatlana is elhanyagolt, gondozatlan, kertje műveletlen, vagyis nem törekszik saját helyzete javítására, illetve gyermekei életésélyének javítására, például azok rendszeres óvodába, iskolába járatására, az oktatási intézménnyel való együttműködésre.”

Az Sztv. 45. § (1) bekezdése szerint átmeneti segélyre „a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzdő” személy jogosult. Az Sztv. 45. § (3) bekezdése arra is utal, hogy „elsősorban azokat a személyeket indokolt átmeneti segélyben részesíteni, akik önmaguk, illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni, vagy alkalmanként jelentkező többletkiadások, különösen betegség, elemi kár miatt anyagi segítségre szorulnak”.

Az Alkotmánybíróság az Ör. eljárás alá vont szabályozásai alkotmányossága megítélésénél tekintettel volt arra a körülményre is, hogy az Sztv. 7. § (1) bekezdésének megfelelően a „települési önkormányzat, tekintet nélkül hatáskörére és illetékességére, köteles az arra rászorulóknak át-

meneti segélyt, étkeztést, illetve szállást biztosítani, ha ennek hiánya a rászorulóknak az életét, testi épségét veszélyezteti.”

A bemutatott jogszabályi rendelkezések összevetéséből kitűnik, hogy az Ör. 3. § (2) bekezdése és a 10. § (1)—(2) bekezdése az Sztv. idézett rendelkezéseivel ellentétes tartalmú szabályozást alkotott, amikor az átmeneti segélyre való jogosultságot az Sztv.-ben nem említett, a szociális rászorultság fogalmához csak tágabb összefüggésekben kapcsolható feltételekhez kötötte. Az Ör. kifogásolt szabályozása ezáltal korlátozta az átmeneti segély igénybevételének lehetőségét, s az Sztv. 7. § (1) bekezdésében megjelölt személyi kör jogosultságát pedig kifejezetten kizárta.

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ör. 3. § (2) bekezdését, továbbá a 10. § (1) és (2) bekezdését az Sztv. 32. § (3) bekezdésébe, illetve a 7. § (1) bekezdésébe, s ezáltal pedig az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésébe ütközőnek nyilvánította, s ezért megsemmisítette.

5. Az indítványozó az Ör. 7/C. § (1) bekezdése első öt francia bekezdését az Sztv. 37/D. § (8) bekezdésébe ütközőnek vélte, s támadta az Ör. 7/E. § (1) bekezdését is, mivel az visszaül a 7/C. §-ra. Az Ör. 7/C. § (1) bekezdésének sérelmezett előírásai megállapítják: „Nem jogosult az aktív korú nem foglalkoztatott személyeket egyébként megillető rendszeres szociális segélyre (megállapításra, folyósításra) az, aki meglévő munkaviszonyát felelőtlenül megszünteti (megszüntette), vagy olyan magatartást folytat, amelyből nyilvánvaló, hogy felelős munkaadó még egyszerű munkakörben sem alkalmazná, így különösen az, aki

— antiszociális magatartása szolgált legutóbbi munkahelyének megszűnésére,

— alkoholizál, a szükséges gyógykezelésnek nem veti magát alá addig, amíg a gyógykezelést legalább meg nem kezdi, és akkor sem, ha azt nem fejezi be,

— magát személyi tisztaságában, vagy környezetét elhanyagolja (pl. kertjét nem műveli), és ezek miatt mint munkahelyi helytállást, igényességet felmutatni nem tudó eleve kizárja a munkavállalói aktív körbe történő visszakkerülés lehetőségéből,

— közhasznú munka, közmunka vagy a települést érintő közfeladat ellátása céljából szervezett egyéb munka végzése során a rábízott feladatokat hanyagul látja, vagy látta el, az elvárható teljesítményt (normát) nem éri el,

— bár munkanélküli és ideje engedné, családjáról nem gondoskodik, például gyermeke rendszeres óvodába vagy iskolába járását és lehetséges előmenetelét nem biztosítja.”

Az Ör. 7/E. § (1) bekezdése pedig a következő rendelkezést tartalmazza: „Az aktív korú nem foglalkoztatott kérelmező, aki a 7/A—7/C. §-ban megjelölt előírások bármelyikét nem teljesíti, vagy a 7/C. §-ban írt magatartások bármelyikét tanúsítja, úgy minősül, hogy nem teljesíti a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény módosított 37/A. § (3) bekezdése b) pontjában

írt együttműködési kötelezettségét, és számára rendszeres szociális segílyt nem lehet megállapítani, a megállapított segíly folyósítását meg kell szüntetni.”

Az Sztv. a rendszeres szociális segílyre vonatkozó előírások körében — a 37/D. § (1) bekezdésében — az aktív korú nem foglalkoztatott személy részére a települési önkormányzattal és/vagy az általa kijelölt szervvel való együttműködési kötelezettséget írja elő a rendszeres szociális segíly megállapításának és folyósításának feltételeként. Az Sztv. 37/D. § (2) bekezdése felsorolja azokat a kötelezettségeket, amelyek teljesítésében az együttműködési kötelezettség megnyilvánul: „Az (1) bekezdésben előírt együttműködés azt jelenti, hogy az aktív korú nem foglalkoztatott személy

a) a települési önkormányzatnál nyilvántartásba véteti magát, és

b) a segílyre való jogosultság feltételeinek felülvizsgálatában együttműködik, továbbá

c) a települési önkormányzat, illetőleg a munkaügyi központ kirendeltsége által felajánlott és számára megfelelő munkalehetőséget elfogadja, vagy

d) a szociális helyzetéhez és mentális állapotához igazodó, az önkormányzat rendeletében szabályozott programban részt vesz.”

Az Sztv. 37/D. § (8) bekezdése szerint a települési önkormányzat rendeletben szabályozza a 37/D. § (2) bekezdésének d) pontja szerinti együttműködés eljárási szabályait, továbbá az együttműködési programok típusait és az együttműködési kötelezettség megszegésének következményeit.

Az Ör. 7/C. § (1) bekezdésének eljárás alá vont szabályozása nem az Sztv. előbbiekben említett előírásában meghatározott, a kérelmező szociális helyzetéhez, mentális állapotához igazodó programról rendelkezik, hanem kizárólag a rendszeres szociális segílyt igénylő magatartására, életmódjára, családjá ellátására, gyermekei gondozására vonatkozó magatartási szabályokat állapít meg.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Ör.-nek ez a szabályozása, s ezáltal az ennek alkalmazására utaló 7/E. § (1) bekezdése is — az Sztv. rendelkezéseivel ellentétesen — korlátozza a szociális segílyt igénylők körét. Az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja megemlíteni azt is, hogy az Ör. 7/C. § (1) bekezdés támadott szövegrésze bizonytalanságot, határozatlanságot keltő rendelkezés; olyan fogalmakat használ a rendeletalkotó ezúttal is, amelyeket nem határoz meg, s így ezek értelmezésében, alkalmazásában a jogalkalmazónak korlátlan lehetősége van. Az ilyen előírás pedig — amint arra az Alkotmánybíróság e határozata indokolásában is rámutatott — sérti a jogbiztonság alkotmányos elvét.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Ör. 7/C. § (1) bekezdése első öt francia bekezdését és ezzel összefüggésben az Ör. 7/E. § (1) bekezdését is alkotmányellenesnek minősítette és megsemmisítette.

6. A hivatalvezetői kezdeményezés az Ör. 8. § (2) bekezdés a) és b) pontját is sérelmezte. Az Ör. 8. §-a a lakásfenntartási támogatásról rendelkezik. A támadott előírások kimondják: „A képviselő-testület érdemben első sorban azokat a kérelmeket tárgyalja és támogatja, ahol a minimális lakásnagyság ellenére 1 személyes háztartásnál

a) a lakásfenntartás indokolt havi összege költségkímélő és takarékos fenntartás mellett is meghaladja a háztartás havi összjövedelmének 35%-át,

b) a lakás fűtési költségének a fűtési szezonra számított havi átlagban figyelembe vett összege meghaladja a háztartás havi összjövedelmének 20%-át.”

Az Sztv. 38. § (1)—(3) bekezdése ebben a tárgykörben a következő rendelkezéseket tartalmazza:

„(1) A települési önkormányzat lakásfenntartási támogatást nyújthat annak a családnak vagy személynek, aki a településen elismert minimális lakásnagyságot és minőséget meg nem haladó lakásban vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben lakik és lakás hasznosításából származó jövedelemmel nem rendelkezik.

(2) A lakásfenntartási támogatás megállapításának feltételeit, valamint a településen elismert minimális lakásnagyságot és minőséget a települési önkormányzat rendeletében határozza meg.

(3) Különösen indokolt a lakásfenntartási támogatás akkor, ha

a) a lakásfenntartás indokolt havi költsége eléri vagy meghaladja a háztartás havi összjövedelmének 35%-át,

b) a lakás fűtési költségének havi összege eléri vagy meghaladja a háztartás havi összjövedelmének 20%-át, és a háztartásban az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének kétszeresét.”

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a kezdeményezés az Ör. 8. § (2) bekezdés a) és b) pontját illetően nem megalapozott.

Az Sztv. 38. § (2) bekezdése az idéettek szerint felhatalmazást adott a helyi önkormányzat számára a lakásfenntartási támogatás feltételei rendeleti szabályozására. Az Sztv. 38. §-ának az indítványban hivatkozott (3) bekezdése a rendeletalkotás keretei meghatározásához nyújt figyelembe veendő szempontokat az önkormányzatok számára. Ez az előírás azonban nem minősül kogens tartalmú szabályozásnak, csupán „különösen indokoltnak” tartja, hogy az önkormányzat a lakásfenntartás támogatási feltételei normatív szabályozásánál e körülményekre tekintettel legyen. Az Ör. megfelelt ennek a törvényi követelménynek, amikor úgy szabályozta a lakásfenntartási támogatáshoz való hozzájutás rendjét, hogy a képviselő-testületi döntéshozatal számára „érdemben első sorban” azokat a kérelmeket rendelte figyelembe venni, amelyek a jelzett szempontokon alapulnak.

Mivel az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jogalkotót az Ör. elfogadása során nem terhelte olyan kötelezettség, hogy az Sztv. 38. § (3) bekezdésében foglaltakat mellőzhetetlenül alkalmazza, ezért az Ör. 8. § (2) bekezdés

a) és b) pontja alkotmányellenességét nem állapította meg, s a kezdeményezést ebben a tekintetben elutasította.

7. A kezdeményezés az Ör. ápolási díjra vonatkozó rendelkezései közül a 9. § (1) és (4) bekezdése alkotmányellenessége megállapítására is irányult. A támadott előírások a következőket tartalmazzák:

„(1) Ápolási díjra jogosult a szociális törvény 41. § (2) bekezdés alapján az a 18. életévét betöltött, tartósan beteg ápolását, gondozását végző az a személy is, aki más ápolásra, gondozásra kötelezhető személy hiányában e tevékenységét úgy látja el, hogy a rendszeres és megélhetését biztosító jövedelemmel járó foglalkozását nem tudja folytatni, illetve az ápolás előtt ilyen tevékenységet végzett, feltéve, hogy megszerezte már a rokkantsági nyugdíj megállapításához életkora szerint egyébként szükséges szolgálati időt.

...

(4) Az (1) és (3) bekezdésben írt feltételektől kivételes esetekben és kizárólag az érdekeltek javára a képviselő-testület eltérhet.” [Az Ör. idézett előírása az Sztv. 41. § (2) bekezdésére utal. Az Sztv. módosítása folytán a 41. § (4) bekezdése tartalmazza a hivatkozott rendelkezést.]

7.1. Az Sztv. az ápolási díjat a szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások között szabályozza. Az Sztv. 40. §-a szerint az ápolási díj jogosultja a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó. Az Sztv. az ápolási díjnak két fajtáját különbözteti meg. Az egyik a 41. § (1) bekezdése szerinti, a szociális alapellátás körébe tartozó ápolási díj, melynek megállapítása a törvényi feltételek fennállása esetén az önkormányzatok számára kötelező. Ennek jogosultja a súlyos fogyatékos vagy a 18 év alatti tartósan beteg személy otthoni ápolását, gondozását ellátó nagykorú hozzátartozó, kivéve a jegyes. A másik fajta az Sztv. 41. § (4) bekezdése szerinti, az önkormányzat által megállapítható, de nem kötelezően megállapítandó ápolási díj, melynek jogosultja a 18. életévét már betöltött tartósan beteg személy gondozását végző hozzátartozó lehet, az önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint. Az Sztv. 42. §-a az ápolási díjra — annak mindkét fentebb ismertetett fajtájára — való jogosultság tekintetében megfogalmaz kizáró okokat. Ugyanígy mindkét fajtára vonatkozik az Sztv. 43. §-ában foglalt, az ápolási díj iránti kérelemhez kötelezően csatolandó háziiorvosi szakvélemény, illetve a szakvélemény felülvizsgálatára vonatkozó előírás. Az ápolási díjnak az Sztv. 41. § (1) bekezdésébe foglalt kötelezően meghatározandó és a 41. § (4) bekezdése szerinti — bevezetése az önkormányzati mérlegelés tárgyát képező — fakultatív formájának elhatárolását az Alkotmánybíróság a 377/B/1998. AB határozata hangsúlyozta. (ABH 1998. 1094., 1097—1098.) Míg az előzőben az önkormányzat a törvényi feltételeknek megfelelő személyek vonatkozásában [Sztv. 41. § (1) bekezdés] köteles az ápolási díjról rendelkezni, addig az utóbbi tekintetében [Sztv. 41. § (4) bekezdés] az önkormányzat szabályozási önállósága viszony-

lag nagy, szabadon dönthet arról, hogy az ápolási díjnak e formáját bevezeti-e, illetve a törvényi keretek között a feltételek meghatározása tekintetében is széles a rendelkezési szabadsága. Nem mellőzheti azonban az Sztv. 41. § említett (4) bekezdésének azt a korlátozó tartalmú előírását, miszerint az ápolási díj jogosultja kizárólag az ápolat hozzátartozója lehet.

A 28/D/2000. AB határozat már rámutatott arra, hogy az Sztv.-ben meghatározott szociális ellátási formák közül az ápolási díjra a rászorulttal szorosabb családi, rokonsági kapcsolatban lévő személyi kör, a hozzátartozók jogosultak. Más, hasonló jellegű ellátási forma, a házi segítségnyújtás esetében pedig nem a hozzátartozói minőségnek, hanem a szükséges szakismereteknek van jelentősége. (ABK 2002. március, 139., 142.)

Az Ör. 9. §-ának eljárás alá vont (1) bekezdése nem felelt meg az Sztv.-ben meghatározott törvényi követelménynek, hanem ellentétes volt a 41. § (4) bekezdés kogens tartalmú rendelkezésével, s így sértette az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését is. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Ör. 9. § (1) bekezdését megsemmisítette.

7.2. Az Ör. 9. § (4) bekezdése lehetővé teszi, hogy e § (1) és a (3) bekezdésében foglaltaktól a képviselő-testület kivételes esetben, kizárólag az érdekeltek javára eltérjen. Mivel az Alkotmánybíróság az Ör. 9. § (1) bekezdését alkotmányellenesnek nyilvánította és a megsemmisítéséről határozott, ezért a 9. § (4) bekezdésének az e szabályozás alkalmazásáról rendelkező szövegét is — az érdemi vizsgálat mellőzésével — alkotmányellenessé minősítette és megsemmisítette.

8. Az indítvány az Ör.-nek a temetési segélyre vonatkozó szabályait is támadta. Az Ör. 11. §-a a következőket állapítja meg:

„(1) A temetési segély összegét a mindenkor i öregségi nyugdíjminimum 80%-ának mértékének megfelelően, átruházott hatáskörében a polgármester állapítja meg. Feltétel, hogy az eltemetetésről olyan gondoskodott, aki arra nem volt köteles, illetve köteles volt ugyan, de a temetési költségek viselése a saját, illetve a család létfenntartását veszélyezteti, továbbá nem állnak fenn a szoc. tv. 46. § (2) bekezdésében írt kizáró feltételek.

(2) Kivételes esetben (köztemetés elkerülése céljából) a polgármester 15 000 Ft összegű temetési segélyt is megállapíthat úgy, hogy a felét 6 havi türelmi idő után a hozzátartozók (esetleg részletekben) kötelesek visszafizetni.”

Az Sztv. 46. §-a e tárgykörben így rendelkezik:

„(1) A települési önkormányzat képviselő-testülete temetési segélyt nyújthat annak, aki a meghalt személy eltemetetéséről gondoskodott annak ellenére, hogy arra nem volt köteles, vagy tartására köteles hozzátartozó volt ugyan, de a temetési költségek viselése a saját, illetve családja létfenntartását veszélyezteti. A segély összege nem lehet kevesebb a helyben szokásos olcsóbb temetés költségeinek 10%-ánál, de elérheti annak teljes összegét, ha a temetési költségek viselése a kérelmezőnek vagy családjának a létfenntartását veszélyezteti.

(2) Temetési segély nem állapítható meg annak:

a) akinek a családjában az egy főre jutó jövedelem eléri az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének háromszorosát;

b) aki a hadigondozásról szóló 1994. évi XLV. törvény 16. §-a alapján temetési hozzájárulásban részesült.”

Az Ör. és az Sztv. idézett rendelkezései összevetésével az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Ör. nem biztosítja az Sztv. idézett tartalmú előírásai maradéktalan érvényesülését. Az Sztv. 46. § (1) bekezdés második mondata ugyanis arra utal, hogy a temetési segély összege nem lehet kevesebb a helyben szokásos legolcsóbb temetés költségeinek 10%-ánál. Az Ör. más módon rendeli megállapítani a temetési segély összegét (minimum a mindenkori öregségi nyugdíjminimum 80%-ának megfelelően). Az Sztv. nem hatalmazta fel az önkormányzatot a törvényitől eltérő szabály megalkotására, s az idézett jogszabályhelyek összefüggéseiből az is kitűnik, hogy az Sztv. a temetési segély legkisebb mértékére nem ajánlott, nem választható, hanem kogens tartalmú szabályt tartalmaz. Az Ör. vázolt előírása ezáltal ellentétes az Sztv. 46. § (1) bekezdés idézett rendelkezéseivel.

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ör. 11. §-ának az indítvánnyal érdemben érintett (1) bekezdését alkotmányellenesnek minősítette és megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróság e határozatának közzététele az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 41. §-án alapul.

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1098/H/2001.

Az Alkotmánybíróság 30/2002. (VII. 2.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság önkormányzati rendeleti előírások felülvizsgálatára irányuló kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy Fedémes Község Képviselő-testületének a szociális igazgatás és a

szociális ellátások egyes kérdéseinek helyi szabályozásáról szóló 3/1997. (IV. 28.) rendelete 1. § (2) bekezdése, a 2. §, a 3. § (1) bekezdés *a)* pontja és a (2) bekezdése, a 7/B. § (1) bekezdésének utolsó fordulata, „az elfogadott munkát végezze tisztességgel” szövegrész, a 7/C. § (1) bekezdésének első öt francia bekezdése, a 7/E. § (1) bekezdése, a 8. § (4) bekezdés első mondata, a 9. § (1) és (4) bekezdése, a 10. § (1) és (2) bekezdése, valamint a 11. § (1) bekezdése alkotmányellenes, ezért ezeket a rendelkezéseket megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság Fedémes Község Képviselő-testületének a szociális igazgatás és a szociális ellátások egyes kérdéseinek helyi szabályozásáról szóló 3/1997. (IV. 28.) rendelete 8. § (2) bekezdés *a)* és *b)* pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Köz-
lönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

A Heves Megyei Közigazgatási Hivatal vezetője — mivel a törvényességi ellenőrzés körében kiadott felhívásaival a fedémesi képviselő-testület nem értett egyet — az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítványában Fedémes Község Képviselő-testületének a szociális igazgatás és a szociális ellátások egyes kérdéseinek helyi szabályozásáról szóló 3/1997. (IV. 28.) rendelete (a továbbiakban: Ör.) 1. § (2) bekezdése, a 2. §, a 3. § (1) bekezdés *a)* pontja és a (2) bekezdése, a 7/B. § (1) bekezdése, a 7/C. § (1) bekezdésének első öt francia bekezdése, a 7/E. § (1) bekezdése, a 8. § (2) bekezdés *a)* és *b)* pontja, valamint e § (4) bekezdése, a 9. § (1) és (4) bekezdése, a 10. § (1) és (2) bekezdése és a 11. § alkotmány- és törvényellenességének megállapítását, továbbá megsemmisítését kérte. A hivatalvezető álláspontja szerint az Ör. támadott előírásai ellentétesek a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Sztv.) több rendelkezésével, a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 16. § (1) bekezdésével és mindezek alapján az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésével.

Az Ör. 1. § (2) bekezdését azért kifogásolta az indítványozó, mivel úgy vélte, hogy ez a rendelkezés — az Sztv. 2. §-ával ellentétes módon — számos olyan igényt támaszt a kérelmezővel szemben, „amelyek teljesülése objektíve nem, vagy nagyon nehezen vizsgálható (magatartás, javító szándék, akarat, szükséges szemléletváltás)”.

A hivatalvezető az Ör. 2. §-át is támadta, s arra hivatkozott, hogy ez a szabályozás az Sztv. 3. § (1)—(2) bekezdésében foglaltakhoz képest „szűkítő jellegű”. Az indítványozó szerint az Ör. 3. § (1) bekezdés *a)* pontja — valamint

hasonló okok miatt az 1. § (2) bekezdése, a 3. § (2) bekezdése és a 10. § (1)—(2) bekezdése — is törvénysértő, mivel ezek az előírások a szociális ellátásokat kizárólag az önhibán kívüli rászorultság esetén kívánják biztosítani.

Az indítvány az Ör. 7/B. § (1) bekezdését azért sérelmezte, mivel ez a rendelkezés a rendszeres szociális segélyre való jogosultság megállapításának és folyósításának alapfeltételeként szól arról, hogy a kérelmező az önkormányzat, a Munkaügyi Központ avagy annak kirendeltsége által biztosított (ajánlott) munkát „végezze tisztességgel”.

Az Ör. 8. § (4) bekezdésében az indítványozói kifogás arra az előírásra vonatkozott, amely szerint „a képviselő-testület ... figyelembe veszi ... a kérelmező(k) leterheltségét, illetve szabadidejét, takarékos megoldásra törekvését, szorgalmát”. Az indítványozó úgy vélte, hogy az Ör. 7/B. § (1) bekezdése és az ugyancsak említett 8. § (4) bekezdése nehezen mérhető kritériumokat fogalmaz meg, s szubjektív jogértelmezésre ad lehetőséget, ezért törvénysértő.

Az indítvány az Ör. 7/C. § (1) bekezdése első öt francia bekezdése alkotmányellenességének megállapítására irányuló kérelmet is tartalmazott. Az indítványozó ezt a kérelmét azzal indokolta, hogy az eljárás alá vont szabályozás az Sztv. 37/D. § (8) bekezdésében foglaltakon túl „kevésbé egyértelmű és nehezen egységesíthető, ellenőrizhető többfeltételeket ír elő” a rendszeres szociális segélyre való jogosultság megszerzéséhez. Az indítványozó a vázoltak alapján sérelmezte az Ör. 7/E. § (1) bekezdésének azt a szövegrészét, amely visszautal a 7/C. § (1) bekezdésére.

Az Ör. 8. § (2) bekezdés *a)* és *b)* pontja alkotmányellenességének megállapítására irányuló kérelmét az indítványozó az Sztv. 38. § (3) bekezdés *a)* és *b)* pontja sérelmére alapozta. Úgy vélte, hogy az Ör. említett rendelkezései szűkítik a lakásfenntartási támogatáshoz való hozzájutás lehetőségét.

Az indítványozó véleménye szerint bizonytalanságra ad okot az Ör. 9. § (4) bekezdésében megjelölt „kivételes esetekben” kritérium, mivel az Sztv.-ben szabályozott ellátásokhoz való hozzájutás feltételeit is egyértelműen kellene rögzítenie az Ör.-nek.

Az indítványozó a jogbiztonság alkotmányos elve sérelmének tekintette, hogy az Ör. 11. §-a nem szabályozta a helyben szokásos legolcsóbb temetés költségeinek mértékét, s ily módon nem biztosítható az Sztv. temetési segély összegére vonatkozó előírásának érvényesülése. [Az indítványokban a tekintetben érdemben a 11. § (1) bekezdésére vonatkozott.]

II.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a kezdeményezés részben megalapozott.

Az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése szerint a helyi önkormányzat feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal. Az Ötv. 16. §-ának az indítványozó által ugyancsak említ-

tett (1) bekezdése pedig előírja, hogy a képviselő-testület a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá a törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására önkormányzati rendeletet alkot.

Az Sztv. több tárgykörben is rendeletalkotásra hatalmazza fel az önkormányzat képviselő-testületét.

1. Az Sztv. 2. §-a a következő rendelkezést tartalmazza: „A szociális ellátás feltételeinek biztosítása — az egyének önmagukért és családjukért, valamint a helyi közösségeknek a tagjaikért viselt felelősségen túl — az állam központi szerveinek és a helyi önkormányzatoknak a feladata.”

Az Ör. 1. § sérelmezett (2) bekezdése — az előbbieken jelzett tárgykörben — ezt írja elő: „Az egyes szociális ellátások iránti igényeket az állampolgároknak önmagukért és családjukért tanúsított felelősség alapján kell elbírálni. Az eljárás során vizsgálni kell a kérelmezők (érintett hozzátartozóik) magatartását, tényleges és lehetséges teherbíró képességüket, a hozzátartozók hasonló képességét, illetve azokat a körülményeket, amelyek megélhetési nehézségeik kialakulását előidézték. Kiemelt szempont az önhibán kívüli rászorultság. Az egyéniesítés során mérlegelni kell a személyes és családi helyzettel kapcsolatos javító szándékot, akaratot, a szükséges szemléletváltást, ahol e szempontok is indokoltak.”

Az Ör. 7/B. § (1) bekezdése a következőket tartalmazza: „A képviselő-testület a rendszeres szociális segélyre való jogosultság megállapításának és folyósításának alapfeltételeként állapítja meg az aktív korú nem foglalkoztatott személy számára, hogy a körjegyzőségen vétesse magát nyilvántartásba (beleértve az iskolai végzettség és szakképzettség igazolását is), vállalja az önkormányzattal és Munkaügyi Központ Kirendeltségével történő együttműködést, fogadja el az önkormányzat, illetve a Munkaügyi Központ vagy valamely kirendeltsége által biztosított vagy ajánlott és számára megfelelő munkalehetőséget, az elfogadott munkát végezze tisztességgel.”

Az Ör. 8. § (4) bekezdése kimondja: „A képviselő-testület döntésénél a jövedelmi viszonyok mellett figyelembe veszi — különösen a fűtés támogatás megállapításánál — a kérelmező(k) leterheltségét, illetve szabadidejét, takarékos megoldásra törekvését, szorgalmát. Gallygyűjtés esetén az erdőgazdálkodónak, illetve a fuvarozónak — a kérelmező javára történő — átutalás is támogatásnak számít.”

Az Sztv. és az Ör. idézett rendelkezései összevetéséből kitűnik, hogy az Ör. olyan szempontok, körülmények vizsgálatát is megköveteli a szociális ellátások iránti igények elbírálása során, amelyek figyelembevételéről az Sztv. nem rendelkezik. (Javító szándék, szemléletváltozás, az elfogadott munka tisztességgel való végzése, a kérelmező szorgalma stb.) Az Ör. eljárás alá vont szabályozásaiban megjelölt, a kérelmezők és érintett hozzátartozóik vonatkozásában értékelni rendelt feltételek pontos meghatározását az Ör. sem tartalmazza, s azokat más, magasabb szintű jogszabály, így az Sztv. sem említi, s nem értelmezi.

Az Alkotmánybíróság elvi jelentőségű, 11/1992. (III. 5.) AB határozata rendelkező részében mutatott rá arra, hogy valamely jogszabály szövegrészének határozatlansága és bizonytalansága sérti a jogbiztonság követelményét. (ABH 1992. 77.)

A 49/1995. (VI. 30.) AB határozat pedig megsemmisítette azt az önkormányzati rendeleti szabályozást, amely „teljességgel határozatlan és a szövegből kikövetkeztethetetlen tartalmú fogalmakat használ, illetőleg az általa használt fogalmakat nem definiálja”. (ABH 1995. 519., 520.)

Az Ör. 1. § vizsgált (2) bekezdése, a 7/B. § (1) bekezdés érdemben támadott utolsó fordulata és a 8. § (4) bekezdés első mondata is ilyen, a szociális ellátások igénylése és elbírálása feltételeinek szabályozása során bizonytalan, meghatározatlan fogalmakat használ. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Ör.-nek ezeket az előírásait a jogbiztonság alkotmányos elvét sértő szabályozásnak tekintette, s ezért megsemmisítette.

2. Az Ör. ugyancsak kifogásolt 2. §-a az Ör. hatályára vonatkozik. E szerint: „E rendelet hatálya az önkormányzat közigazgatási területén állandó lakhellyel vagy ideiglenes lakhellyel rendelkező lakosokra terjed ki. Utóbbi esetben csak kivételes méltányosságból és akkor, ha életvitelszerűen tartósan itt élnek.”

Az Sztv. 3. § (1)–(3) bekezdése pedig — a hatályára vonatkozó rendelkezések körében — ezt írja elő: „(1) A törvény hatálya — a (2)–(3) bekezdésben foglalt eltérésekkel — kiterjed a Magyarországon élő

- a) magyar állampolgárokra,
- b) állandó tartózkodásra jogosító személyi igazolvánnyal rendelkező bevándoroltakra,
- c) a letelepedési engedéllyel rendelkező személyekre,
- d) a magyar hatóság által menekülteként elismert személyekre.

(2) A törvény hatálya a 7. § (1) bekezdésében meghatározott ellátások tekintetében az (1) bekezdésben foglaltakon túlmenően kiterjed az Európai Szociális Kartát megerősítő országoknak a külföldiek beutazásáról, magyarországi tartózkodásáról és bevándorlásáról szóló 1993. évi LXXXVI. törvény rendelkezései szerint jogszerűen Magyarországon tartózkodó állampolgáira is.

(3) Az e törvényben meghatározott szociális feladat- és hatásköröket

- a) helyi önkormányzat képviselő-testülete;
- b) a települési önkormányzat jegyzője (a továbbiakban: jegyző) gyakorolja.”

Az Alkotmánybíróság eljárása során megállapította: az Sztv. 3. § (1) bekezdése az indítvány benyújtását követően módosult. Az indítvány előterjesztésének időpontjában hatályos előírás a következőket tartalmazta: „A törvény hatálya — a (2) bekezdésben foglalt eltérésekkel — kiterjed a Magyarországon élő magyar állampolgárokra, az állandó tartózkodásra jogosító személyi igazolvánnyal rendelkező bevándorolt, valamint a magyar hatóságok által

menekülteként elismert személyekre.” A módosítás az Ör. támadott szabályozása alkotmányosságának megítélését nem érinti; az Alkotmánybíróság az Ör. támadott szabályozása alkotmányosságát az Sztv. hatályos előírása figyelembevételével bírálta el.

Az idézett rendelkezések összevetésével megállapítható, hogy az Ör. 2. §-a az Sztv.-ben foglalt szabályozástól eltérően, annál szűkebb körben biztosította a szociális ellátások igénybevételének lehetőségét. Az ideiglenes lakhellyel rendelkezők esetében a „kivételes méltányosságra” való utalás és a „tartós, életvitelszerű” jelenlét előírása — a kapcsolódó értelmezési rendelkezések hiányában — jogbizonytalanságot is okoz, mivel nem zárja ki az önkényes jogalkalmazás lehetőségét. Az Alkotmánybíróság következetesen alkalmazott állandó gyakorlata szerint az ilyen jellegű szabályozás sérti a jogbiztonság alkotmányos elvét. [63/1995. (X. 27.) AB határozat, ABH 1995. 527., 529—530.]

A vázoltakra tekintettel az Alkotmánybíróság az Ör. 2. §-át e határozat rendelkező részében foglaltaknak megfelelően megsemmisítette.

3. Az indítványozó az Ör. 3. § (1) bekezdés a) pontját is támadta. E rendelkezés szerint, ha az Sztv. vagy egyéb jogszabály másként nem rendelkezik, a rendszeres támogatások odaítélése szempontjából rászorulóknak kell tekinteni az önhibáján kívül jövedelemmel nem rendelkező személyt.

Az Sztv. — preambuluma szerint — a szociális segítségre szorulóknak helyzetének javítására irányul, e törvény 32. § (3) bekezdése pedig kizárólag arra hatalmazza fel az önkormányzatokat, hogy az Sztv. eltérő rendelkezése hiányában csak az önkormányzati pénzbeli ellátások megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint ellenőrzésének szabályait állapítsák meg. Nem ad azonban felhatalmazást az Sztv. arra, hogy az önkormányzat a szociális ellátások igénylésének törvényi feltételeit bővítse, s így ezek körében a szociális jogosultságot előidéző okokat értékelje, így az önhibán kívüli jövedelemnélküliséget is feltételként írja elő. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az ilyen tartalmú önkormányzati rendeleti szabályozás ellentétes az Sztv. vázolt előírásaival, s ennek alapján az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésével is, ezért azt az Alkotmánybíróság megsemmisítette.

4. Az Ör.-nek az átmeneti segélyre vonatkozó 3. § (2) bekezdése, valamint a 10. § (1)–(2) bekezdése alkotmányosságát — a kifogásolt szabályozások tartalmi összefüggései miatt — az Alkotmánybíróság együttesen vizsgálta.

Az Ör. 3. § (2) bekezdése megállapítja: „Az egyszeri átmeneti segélyre jogosultság szempontjából azt kell rászorultnak tekinteni, akinek átmeneti, önhibáján kívüli jelentős jövedelemcsökkenése, súlyos balesete, vagy megbetegedése, vagy előre nem látható rendkívüli és indokolt kiadása miatt a létfenntartása veszélybe kerül.”

Az Ör. 10. § (1)—(2) bekezdése a következő előírásokat tartalmazza:

„(1) Az önhibáján kívül rendkívüli élethelyzetbe került személynek a (3) bekezdésben írt módozatú átmeneti segély adható, ha időszakosan vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzd.

(2) Nem minősül önhibáján kívül rendkívüli élethelyzetbe került személynek az, aki munkaviszonyával felelőtlenül felhagy, aki úgy jelenik meg, hogy igényes munkaadó külleme elhanyagoltsága miatt eleve nem alkalmazza, akiről alaposan feltételezhető, hogy munkában sem állna helyt, mert portája, ingatlana is elhanyagolt, gondozatlan, kertje műveletlen, vagyis nem törekszik saját helyzete javítására, illetve gyermekei életesélyének javítására, például azok rendszeres óvodába, iskolába járatására, az oktatási intézménnyel való együttműködésre.”

Az Sztv. 45. § (1) bekezdése szerint átmeneti segélyre „a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő” személy jogosult. Az Sztv. 45. § (3) bekezdése arra is utal, hogy „elsősorban azokat a személyeket indokolt átmeneti segélyben részesíteni, akik önmaguk, illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni, vagy alkalmanként jelentkező többletkiadások, különösen betegség, elemi kár miatt anyagi segítségre szorulnak”.

Az Alkotmánybíróság az Ör. eljárás alá vont szabályozásai alkotmányossága megítélésénél tekintettel volt arra a körülményre is, hogy az Sztv. 7. § (1) bekezdésének megfelelően a „települési önkormányzat, tekintet nélkül hatáskörére és illetékességére, köteles az arra rászorulóknak átmeneti segélyt, étkeztést, illetve szállást biztosítani, ha ennek hiánya a rászorulóknak az életét, testi épségét veszélyezteti”.

A bemutatott jogszabályi rendelkezések összevetéséből kitűnik, hogy az Ör. 3. § (2) bekezdése és a 10. § (1)—(2) bekezdése az Sztv. idézett rendelkezéseivel ellentétes tartalmú szabályozást alkotott, amikor az átmeneti segélyre való jogosultságot az Sztv.-ben nem említett, a szociális rászorultság fogalmához csak tágabb összefüggésekben kapcsolható feltételekhez kötötte. Az Ör. kifogásolt szabályozása ezáltal korlátozta az átmeneti segély igénybevételének lehetőségét, s az Sztv. 7. § (1) bekezdésében megjelölt személyi kör jogosultságát pedig kifejezetten kizárta.

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ör. 3. § (2) bekezdését, továbbá a 10. § (1) és (2) bekezdését az Sztv. 32. § (3) bekezdésébe, illetve a 7. § (1) bekezdésébe, s ezáltal pedig az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésébe ütközőnek nyilvánította, s ezért megsemmisítette.

5. Az indítványozó az Ör. 7/C. § (1) bekezdése első öt francia bekezdését az Sztv. 37/D. § (8) bekezdésébe ütközőnek vélte, s támadta az Ör. 7/E. § (1) bekezdését is, mivel az visszaüt a 7/C. §-ra. Az Ör. 7/C. § (1) bekezdésének sérelmezett előírásai megállapítják: „Nem jogosult az ak-

tív korú nem foglalkoztatott személyeket egyébként megillető rendszeres szociális segélyre (megállapításra, folyósításra) az, aki meglévő munkaviszonyát felelőtlenül megszünteti (megszüntette), vagy olyan magatartást folytat, amelyből nyilvánvaló, hogy felelős munkaadó még egyszerű munkakörben sem alkalmazná, így különösen az, aki

— antiszociális magatartása szolgált legutóbbi munkahelyének megszűnésére,

— alkoholizál, a szükséges gyógykezelésnek nem veti magát alá addig, amíg a gyógykezelést legalább meg nem kezdi, és akkor sem, ha azt nem fejezi be,

— magát személyi tisztaságában, vagy környezetét elhanyagolja (pl. kertjét nem műveli), és ezek miatt mint munkahelyi helytállást, igényességet felmutatni nem tudó eleve kizárja a munkavállalói aktív körbe történő visszakerülés lehetőségéből,

— közhasznú munka, közmunka vagy a települést érintő közfeladat ellátása céljából szervezett egyéb munka végzése során a rábízott feladatokat hanyagul látja, vagy látta el, az elvárható teljesítményt (normát) nem éri el,

— bár munkanélküli és ideje engedné, családjáról nem gondoskodik, például gyermeke rendszeres óvodába vagy iskolába járását és lehetséges előmenetelét nem biztosítja.”

Az Ör. 7/E. § (1) bekezdése pedig a következő rendelkezést tartalmazza: „Az aktív korú nem foglalkoztatott kérelmező, aki a 7/A—7/C. §-ban megjelölt előírások bármelyikét nem teljesíti, vagy a 7/C. §-ban írt magatartások bármelyikét tanúsítja, úgy minősül, hogy nem teljesíti a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény módosított 37/A. § (3) bekezdése b) pontjában írt együttműködési kötelezettségét, és számára rendszeres szociális segélyt nem lehet megállapítani, a megállapított segély folyósítását meg kell szüntetni.”

Az Sztv. a rendszeres szociális segélyre vonatkozó előírások körében — a 37/D. § (1) bekezdésében — az aktív korú nem foglalkoztatott személy részére a települési önkormányzattal és/vagy az általa kijelölt szervvel való együttműködési kötelezettséget írja elő a rendszeres szociális segély megállapításának és folyósításának feltételeként. Az Sztv. 37/D. § (2) bekezdése felsorolja azokat a kötelezettségeket, amelyek teljesítésében az együttműködési kötelezettség megnyilvánul: „Az (1) bekezdésben előírt együttműködés azt jelenti, hogy az aktív korú nem foglalkoztatott személy

a) a települési önkormányzatnál nyilvántartásba véteti magát, és

b) a segélyre való jogosultság feltételeinek felülvizsgálatában együttműködik, továbbá

c) a települési önkormányzat, illetőleg a munkaügyi központ kirendeltsége által felajánlott és számára megfelelő munkalehetőséget elfogadja, vagy

d) a szociális helyzetéhez és mentális állapotához igazodó, az önkormányzat rendeletében szabályozott programban részt vesz.”

Az Sztv. 37/D. § (8) bekezdése szerint a települési önkormányzat rendeletben szabályozza a 37/D. § (2) bekezdésének *d)* pontja szerinti együttműködés eljárási szabályait, továbbá az együttműködési programok típusait és az együttműködési kötelezettség megszegésének következményeit.

Az Ör. 7/C. § (1) bekezdésének eljárás alá vont szabályozása nem az Sztv. előbbiekben említett előírásában meghatározott, a kérelmező szociális helyzetéhez, mentális állapotához igazodó programról rendelkezik, hanem kizárólag a rendszeres szociális segélyt igénylő magatartására, életmódjára, családjá ellátására, gyermekei gondozására vonatkozó magatartási szabályokat állapít meg.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Ör.-nek ez a szabályozása, s ezáltal az ennek alkalmazására utaló 7/E. § (1) bekezdése is — az Sztv. rendelkezéseivel ellentétesen — korlátozza a szociális segélyt igénylők körét. Az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja megemlíteni azt is, hogy az Ör. 7/C. § (1) bekezdés támadott szövegrésze bizonytalanságot, határozatlanságot keltő rendelkezés; olyan fogalmakat használ a rendeletalkotó ezúttal is, amelyeket nem határoz meg, s így ezek értelmezésében, alkalmazásában a jogalkalmazónak korlátlan lehetősége van. Az ilyen előírás pedig — amint arra az Alkotmánybíróság e határozata indokolásában is rámutatott — sérti a jogbiztonság alkotmányos elvét.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Ör. 7/C. § (1) bekezdése első öt francia bekezdését és ezzel összefüggésben az Ör. 7/E. § (1) bekezdését is alkotmányellenesnek minősítette és megsemmisítette.

6. A hivatalvezetői kezdeményezés az Ör. 8. § (2) bekezdés *a)* és *b)* pontját is sérelmezte. Az Ör. 8. §-a a lakásfenntartási támogatásról rendelkezik. A támadott előírások kimondják: „A képviselő-testület érdemben elsősorban azokat a kérelmeket tárgyalja és támogatja, ahol a minimális lakásnagyság ellenére 1 személyes háztartásnál

a) a lakásfenntartás indokolt havi összege költségkímélő és takarékos fenntartás mellett is meghaladja a háztartás havi összjövedelmének 35%-át,

b) a lakás fűtési költségének a fűtési szezonra számított havi átlagban figyelembe vett összege meghaladja a háztartás havi összjövedelmének 20%-át.”

Az Sztv. 38. § (1)–(3) bekezdése ebben a tárgykörben a következő rendelkezéseket tartalmazza:

„(1) A települési önkormányzat lakásfenntartási támogatást nyújthat annak a családnak vagy személynek, aki a településen elismert minimális lakásnagyságot és minőséget meg nem haladó lakásban vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben lakik, és lakás hasznosításából származó jövedelemmel nem rendelkezik.

(2) A lakásfenntartási támogatás megállapításának feltételeit, valamint a településen elismert minimális lakásnagyságot és minőséget a települési önkormányzat rendeletében határozza meg.

(3) Különösen indokolt a lakásfenntartási támogatás akkor, ha

a) a lakásfenntartás indokolt havi költsége eléri vagy meghaladja a háztartás havi összjövedelmének 35%-át,

b) a lakás fűtési költségének havi összege eléri vagy meghaladja a háztartás havi összjövedelmének 20%-át,

és a háztartásban az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének kétszeresét.”

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a kezdeményezés az Ör. 8. § (2) bekezdés *a)* és *b)* pontját illetően nem megalapozott.

Az Sztv. 38. § (2) bekezdése az idézetek szerint felhatalmazást adott a helyi önkormányzat számára a lakásfenntartási támogatás feltételei rendeleti szabályozására. Az Sztv. 38. §-ának az indítványban hivatkozott (3) bekezdése a rendeletalkotás keretei meghatározásához nyújt figyelembe veendő szempontokat az önkormányzatok számára. Ez az előírás azonban nem minősül kogens tartalmú szabályozásnak, csupán „különösen indokoltnak” tartja, hogy az önkormányzat a lakásfenntartás támogatási feltételei normatív szabályozásánál e körülményekre tekintettel legyen. Az Ör. megfelelt ennek a törvényi követelménynek, amikor úgy szabályozta a lakásfenntartási támogatáshoz való hozzájutás rendjét, hogy a képviselő-testületi döntéshozatal számára „érdemben elsősorban” azokat a kérelmeket rendelte figyelembe venni, amelyek a jelzett szempontokon alapulnak.

Mivel az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jogalkotót az Ör. elfogadása során nem terhelte olyan kötelezettség, hogy az Sztv. 38. § (3) bekezdésében foglaltakat mellőzhetetlenül alkalmazza, ezért az Ör. 8. § (2) bekezdés *a)* és *b)* pontja alkotmányellenességét nem állapította meg, s a kezdeményezést ebben a tekintetben elutasította.

7. A kezdeményezés az Ör. ápolási díjra vonatkozó rendelkezései közül a 9. § (1) és (4) bekezdése alkotmányellenessége megállapítására is irányult. A támadott előírások a következőket tartalmazzák:

„(1) Ápolási díjra jogosult a szociális törvény 41. § (2) bekezdés alapján az a 18. életévét betöltött, tartósan beteg ápolását, gondozását végző az a személy is, aki más ápolásra, gondozásra kötelezhető személy hiányában e tevékenységét úgy látja el, hogy a rendszeres és megélhetését biztosító jövedelemmel járó foglalkozását nem tudja folytatni, illetve az ápolás előtt ilyen tevékenységet végzett, feltéve, hogy megszerezte már a rokkantsági nyugdíj megállapításához életkora szerint egyébként szükséges szolgálati időt.

...

(4) Az (1) és (3) bekezdésben írt feltételektől kivételes esetekben és kizárólag az érdekeltek javára a képviselő-testület eltérhet.” [Az Ör. idézett előírása az Sztv. 41. § (2) bekezdésére utal. Az Sztv. módosítása folytán a 41. § (4) bekezdés tartalmazza a hivatkozott rendelkezést.]

7.1. Az Sztv. az ápolási díjat a szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások között szabályozza. Az Sztv. 40. §-a szerint az ápolási díj jogosultja a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó. Az Sztv. az ápolási díjnak két fajtáját különbözteti meg. Az egyik a 41. § (1) bekezdése szerinti, a szociális alapellátás körébe tartozó ápolási díj, melynek megállapítása a törvényi feltételek fennállása esetén az önkormányzatok számára kötelező. Ennek jogosultja a súlyos fogyatékos vagy a 18 év alatti tartósan beteg személy otthoni ápolását, gondozását ellátó nagykorú hozzátartozó, kivéve a jegyes. A másik fajta az Sztv. 41. § (4) bekezdése szerinti, az önkormányzat által megállapítható, de nem kötelezően megállapítandó ápolási díj, melynek jogosultja a 18. életévét már betöltött tartósan beteg személy gondozását végző hozzátartozó lehet, az önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint. Az Sztv. 42. §-a az ápolási díjra — annak mindkét fentebb ismertetett fajtájára — való jogosultság tekintetében megfogalmaz kizáró okokat. Ugyanígy mindkét fajtára vonatkozik az Sztv. 43. §-ában foglalt, az ápolási díj iránti kérelemhez kötelezően csatolandó háziorvosi szakvélemény, illetve a szakvélemény felülvizsgálatára vonatkozó előírás. Az ápolási díjnak az Sztv. 41. § (1) bekezdésébe foglalt kötelezően meghatározandó és a 41. § (4) bekezdése szerinti — bevezetése az önkormányzati mérlegelés tárgyát képező — fakultatív formájának elhatárolását az Alkotmánybíróság a 377/B/1998. AB határozata hangsúlyozta. (ABH 1998. 1094., 1097—1098.) Míg az előzőben az önkormányzat a törvényi feltételeknek megfelelő személyek vonatkozásában [Sztv. 41. § (1) bekezdés] köteles az ápolási díjról rendelkezni, addig az utóbbi tekintetében [Sztv. 41. § (4) bekezdés] az önkormányzat szabályozási önállósága viszonylag nagy, szabadon dönthet arról, hogy az ápolási díjnak e formáját bevezeti-e, illetve a törvényi keretek között a feltételek meghatározása tekintetében is széles a rendelkezési szabadsága. Nem mellőzheti azonban az Sztv. 41. § említett (4) bekezdésének azt a korlátozó tartalmú előírását, miszerint az ápolási díj jogosultja kizárólag az ápolott hozzátartozója lehet.

A 28/D/2000. AB határozat már rámutatott arra, hogy az Sztv.-ben meghatározott szociális ellátási formák közül az ápolási díjra a rászorulttal szorosabb családi, rokonsági kapcsolatban lévő személyi kör, a hozzátartozók jogosultak. Más, hasonló jellegű ellátási forma, a házi segítségnyújtás esetében pedig nem a hozzátartozói minőségnek, hanem a szükséges szakismereteknek van jelentősége. (ABK 2002. március, 139., 142.)

Az Ör. 9. §-ának eljárás alá vont (1) bekezdése nem felelt meg az Sztv.-ben meghatározott törvényi követelménynek, hanem ellentétes volt a 41. § (4) bekezdés kogens tartalmú rendelkezésével, s így sértette az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését is. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Ör. 9. § (1) bekezdését megsemmisítette.

7.2. Az Ör. 9. § (4) bekezdése lehetővé teszi, hogy e § (1) és a (3) bekezdésében foglaltaktól a képviselő-testület

kivételes esetben, kizárólag az érdekeltek javára eltérjen. Mivel az Alkotmánybíróság az Ör. 9. § (1) bekezdését alkotmányellenesnek nyilvánította és a megsemmisítéséről határozott, ezért a 9. § (4) bekezdésének az e szabályozás alkalmazásáról rendelkező szövegét is — az érdemi vizsgálat mellőzésével — alkotmányellenessé minősítette és megsemmisítette.

8. Az indítvány az Ör.-nek a temetési segélyre vonatkozó szabályait is támadta. Az Ör. 11. § (1)—(2) bekezdése a következőket állapítja meg:

„(1) A temetési segély összegét a 6000—8000 Ft között átruházott hatáskörében a polgármester állapítja meg. Feltevel, hogy az eltemetetésről olyan gondoskodott, aki arra nem volt köteles, illetve köteles volt ugyan, de a temetési költségek viselése a saját, illetve a család létfenntartását veszélyezteti, továbbá nem állnak fenn a szoc. tv. 46. § (2) bekezdésében írt kizáró feltételek.

(2) Kivételes esetben (köztemetés elkerülése céljából) a polgármester 15 000 Ft összegű temetési segélyt is megállapíthat úgy, hogy a felét 6 havi türelmi idő után a hozzátartozók (esetleg részletekben) kötelesek visszafizetni.”

Az Sztv. 46. §-a e tárgykörben így rendelkezik:

„(1) A települési önkormányzat képviselő-testülete temetési segélyt nyújthat annak, aki a meghalt személy eltemetetéséről gondoskodott annak ellenére, hogy arra nem volt köteles, vagy tartására köteles hozzátartozó volt ugyan, de a temetési költségek viselése a saját, illetve családja létfenntartását veszélyezteti. A segély összege nem lehet kevesebb a helyben szokásos olcsóbb temetés költségeinek 10%-ánál, de elérheti annak teljes összegét, ha a temetési költségek viselése a kérelmezőnek vagy családjának a létfenntartását veszélyezteti.

(2) Temetési segély nem állapítható meg annak:

a) akinek a családjában az egy főre jutó jövedelem eléri az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének háromszorosát;

b) aki a hadigondozásról szóló 1994. évi XLV. törvény 16. §-a alapján temetési hozzájárulásban részesült.”

Az Ör. és az Sztv. idézett rendelkezései összevetésével az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Ör. nem biztosítja az Sztv. idézett tartalmú előírásai maradéktalan érvényesülését. Az Sztv. 46. § (1) bekezdés második mondata ugyanis arra utal, hogy a temetési segély összege nem lehet kevesebb a helyben szokásos legolcsóbb temetés költségeinek 10%-ánál. Az Ör. más módon, 6—8000 Ft összegben rendeli megállapítani a temetési segély összegét. Az Sztv. nem hatalmazta fel az önkormányzatot a törvényitől eltérő szabály megalkotására, s az idézett jogszabályhelyek összefüggéseiből az is kitűnik, hogy az Sztv. a temetési segély legkisebb mértékére nem ajánlott, nem választható, hanem kogens tartalmú szabályt tartalmaz. Az Ör. vázolt előírása ezáltal ellentétes az Sztv. 46. § (1) bekezdés idézett rendelkezéseivel.

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ör. 11. §-ának az indítvánnyal érdemben érintett (1) bekezdését alkotmányellenesnek minősítette és megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróság e határozatának közzététele az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 41. §-án alapul.

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1099/H/2001.

Az Alkotmánybíróság 31/2002. (VII. 2.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság önkormányzati rendeleti előírások felülvizsgálatára irányuló kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy Tarnalelesz Község Képviselő-testületének a szociális igazgatás és a szociális ellátások egyes kérdéseinek helyi szabályozásáról szóló 3/1997. (IV. 30.) rendelete 1. § (2) bekezdése, a 2. §, a 3. § (1) bekezdés *a*) pontja és a (2) bekezdése, a 7/B. § (1) bekezdésének utolsó fordulata, „az elfogadott munkát végezze tisztességgel” szövegrész, a 7/C. § (1) bekezdésének első öt francia bekezdése, a 7/E. § (1) bekezdése, a 8. § (4) bekezdés első mondata, a 9. § (1) és (4) bekezdése, a 10. § (1) és (2) bekezdése, valamint a 11. § (1) bekezdése alkotmányellenes, ezért ezeket a rendelkezéseket megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság Tarnalelesz Község Képviselő-testületének a szociális igazgatás és a szociális ellátások egyes kérdéseinek helyi szabályozásáról szóló 3/1997. (IV. 30.) rendelete 8. § (2) bekezdés *a*) és *b*) pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

A Heves Megyei Közigazgatási Hivatal vezetője — mivel a törvényességi ellenőrzés körében kiadott felhívásaival a tarnaleleszi képviselő-testület nem értett egyet — az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítványában Tarnalelesz Község Képviselő-testületének a szociális igazgatás és a szociális ellátások egyes kérdéseinek helyi szabályozásáról szóló 3/1997. (IV. 30.) rendelete (a továbbiakban: Ör.) 1. § (2) bekezdése, a 2. §, a 3. § (1) bekezdés *a*) pontja és a (2) bekezdése, a 7/B. § (1) bekezdése, a 7/C. § (1) bekezdésének első öt francia bekezdése, a 7/E. § (1) bekezdése, a 8. § (2) bekezdés *a*) és *b*) pontja, valamint e § (4) bekezdése, a 9. § (1) és (4) bekezdése, a 10. § (1) és (2) bekezdése és a 11. § alkotmány- és törvényellenességének megállapítását, továbbá megsemmisítését kérte. A hivatalvezető álláspontja szerint az Ör. támadott előírásai ellentétesek a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Sztv.) több rendelkezésével, a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 16. § (1) bekezdésével és mindezek alapján az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésével.

Az Ör. 1. § (2) bekezdését azért kifogásolta az indítványozó, mivel úgy vélte, hogy ez a rendelkezés — az Sztv. 2. §-ával ellentétes módon — számos olyan igényt támaszt a kérelmezővel szemben, „amelyek teljesülése objektíve nem vagy nagyon nehezen vizsgálható (magatartás, javító szándék, akarat, szükségesség szemléletváltás)”.

A hivatalvezető az Ör. 2. §-át is támadta, s arra hivatkozott, hogy ez a szabályozás az Sztv. 3. § (1)—(2) bekezdésében foglaltakhoz képest „szűkítő jellegű”. Az indítványozó szerint az Ör. 3. § (1) bekezdés *a*) pontja — valamint hasonló okok miatt az 1. § (2) bekezdése, a 3. § (2) bekezdése és a 10. § (1)—(2) bekezdése — is törvénysértő, mivel ezek az előírások a szociális ellátásokat kizárólag az önhibán kívüli rászorultság esetén kívánják biztosítani.

Az indítvány az Ör. 7/B. § (1) bekezdését azért sérelmezte, mivel ez a rendelkezés a rendszeres szociális segélyre való jogosultság megállapításának és folyósításának alapfeltételeként szól arról, hogy a kérelmező az önkormányzat, a Munkaügyi Központ, avagy annak kirendeltsége által biztosított (ajánlott) munkát „végezze tisztességgel”.

Az Ör. 8. § (4) bekezdésében az indítványozói kifogás arra az előírásra vonatkozott, amely szerint „a képviselő-testület ... figyelembe veszi ... a kérelmező(k) leterheltségét, illetve szabadidejét, takarékos megoldásra törekvését, szorgalmát”. Az indítványozó úgy vélte, hogy az Ör. 7/B. § (1) bekezdése és az ugyancsak említett 8. § (4) bekezdése nehezen mérhető kritériumokat fogalmaz meg, s szubjektív jogértelmezésre ad lehetőséget, ezért törvénysértő.

Az indítvány az Ör. 7/C. § (1) bekezdése első öt francia bekezdése alkotmányellenességének megállapítására irányuló kérelmet is tartalmazott. Az indítványozó ezt a kérelmét azzal indokolta, hogy az eljárás alá vont szabályozás

az Sztv. 37/D. § (8) bekezdésében foglaltakon túl „kevésbé egyértelmű és nehezen egységesíthető, ellenőrizhető többfeltételeket ír elő” a rendszeres szociális segélyre való jogosultság megszerzéséhez. Az indítványozó a vázoltak alapján sérelmezte az Ör. 7/E. § (1) bekezdésének azt a szövegrészét, amely visszaüt a 7/C. § (1) bekezdésére.

Az Ör. 8. § (2) bekezdés *a)* és *b)* pontja alkotmányellenességének megállapítására irányuló kérelmét az indítványozó az Sztv. 38. § (3) bekezdés *a)* és *b)* pontja sérelmére alapozta. Úgy vélte, hogy az Ör. említett rendelkezései szűkítik a lakásfenntartási támogatáshoz való hozzájutás lehetőségét.

Az indítványozó véleménye szerint bizonytalanságra ad okot az Ör. 9. § (4) bekezdésében megjelölt „kivételes esetekben” kritérium, mivel az Sztv.-ben szabályozott ellátásokhoz való hozzájutás feltételeit is egyértelműen kellene rögzítenie az Ör.-nek.

Az indítványozó a jogbiztonság alkotmányos elve sérelmének tekintette, hogy az Ör. 11. §-a nem szabályozta a helyben szokásos legolcsóbb temetés költségeinek mértékét, s így módon nem biztosítható az Sztv. temetési segély összegére vonatkozó előírásának érvényesülése. [Az indítványokban a tekintetben érdemben a 11. § (1) bekezdésére vonatkozott.]

II.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a kezdeményezés részben megalapozott.

Az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése szerint a helyi önkormányzat feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal. Az Ötv. 16. §-ának az indítványozó által ugyancsak említett (1) bekezdése pedig előírja, hogy a képviselő-testület a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá a törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására önkormányzati rendeletet alkot.

Az Sztv. több tárgykörben is rendeletalkotásra hatalmazza fel az önkormányzat képviselő-testületét.

1. Az Sztv. 2. §-a a következő rendelkezést tartalmazza: „A szociális ellátás feltételeinek biztosítása — az egyének önmagukért és családjukért, valamint a helyi közösségeknek a tagjaikért viselt felelősségen túl — az állam központi szerveinek és a helyi önkormányzatoknak a feladata.”

Az Ör. 1. § sérelmezett (2) bekezdése — az előbbiekben jelzett tárgykörben — ezt írja elő: „Az egyes szociális ellátások iránti igényeket az állampolgároknak önmagukért és családjukért tanúsított felelősség alapján kell elbírálni. Az eljárás során vizsgálni kell a kérelmezők (érintett hozzátartozóik) magatartását, tényleges és lehetséges teherbíró képességüket, a hozzátartozók hasonló képességét, illetve azokat a körülményeket, amelyek megélhetési nehézségeik kialakulását előidézték. Kiemelt szempont az önhibán kívüli rászorultság. Az egyéniesítés során mérle-

gelni kell a személyes és családi helyzettel kapcsolatos javító szándékot, akaratot, a szükséges szemléletváltást, ahol e szempontok is indokoltak.”

Az Ör. 7/B. § (1) bekezdése a következőket tartalmazza: „A képviselő-testület a rendszeres szociális segélyre való jogosultság megállapításának és folyósításának alapfeltételeként állapítja meg az aktív korú nem foglalkoztatott személy számára, hogy a körjegyzőségen vétesse magát nyilvántartásba (beleértve az iskolai végzettség és szakképzettség igazolását is), vállalja az önkormányzattal és Munkaügyi Központ Kirendeltségével történő együttműködést, fogadja el az önkormányzat, illetve a Munkaügyi Központ vagy valamely kirendeltsége által biztosított vagy ajánlott és számára megfelelő munkalehetőséget, az elfogadott munkát végezze tisztességgel.”

Az Ör. 8. § (4) bekezdése kimondja: „A képviselő-testület döntésénél a jövedelmi viszonyok mellett figyelembe veszi — különösen a fűtés támogatás megállapításánál — a kérelmező(k) leterheltségét, illetve szabadidejét, takarékos megoldásra törekvését, szorgalmát. Gallygyűjtés esetén az erdőgazdálkodónak, illetve a fuvarozónak — a kérelmező javára történő — átutalás is támogatásnak számít.”

Az Sztv. és az Ör. idézett rendelkezései összevetéséből kitűnik, hogy az Ör. olyan szempontok, körülmények vizsgálatát is megköveteli a szociális ellátások iránti igények elbírálása során, amelyek figyelembevételéről az Sztv. nem rendelkezik. (Javító szándék, szemléletváltozás, az elfogadott munka tisztességgel való végzése, a kérelmező szorgalma stb.) Az Ör. eljárás alá vont szabályozásaiban megjelölt, a kérelmezők és érintett hozzátartozóik vonatkozásában értékelni rendelt feltételek pontos meghatározását az Ör. sem tartalmazza, s azokat más, magasabb szintű jogszabály, így az Sztv. sem említi, s nem értelmezi.

Az Alkotmánybíróság elvi jelentőségű, 11/1992. (III. 5.) AB határozata rendelkező részében mutatott rá arra, hogy valamely jogszabály szövegrészének határozatlansága és bizonytalansága sérti a jogbiztonság követelményét. (ABH 1992. 77.)

A 49/1995. (VI. 30.) AB határozat pedig megsemmisítette azt az önkormányzati rendeleti szabályozást, amely „teljességgel határozatlan és a szövegből kikövetkeztethetetlen tartalmú fogalmakat használ, illetőleg az általa használt fogalmakat nem definiálja”. (ABH 1995. 519., 520.)

Az Ör. 1. § vizsgált (2) bekezdése, a 7/B. § (1) bekezdés érdemben támadott utolsó fordulata és a 8. § (4) bekezdés első mondata is ilyen, a szociális ellátások igénylése és elbírálása feltételeinek szabályozása során bizonytalan, meghatározatlan fogalmakat használ. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Ör.-nek ezeket az előírásait a jogbiztonság alkotmányos elvét sértő szabályozásnak tekintette, s ezért megsemmisítette.

2. Az Ör. ugyancsak kifogásolt 2. §-a az Ör. hatályára vonatkozik. E szerint: „E rendelet hatálya az önkormányzat közigazgatási területén állandó lakhellyel vagy ideig-

lenes lakhellyel rendelkező lakosokra terjed ki. Utóbbi esetben csak kivételes méltányosságból és akkor, ha életvitelszerűen tartósan itt élnek.”

Az Sztv. 3. § (1)—(3) bekezdése pedig — a hatályára vonatkozó rendelkezések körében — ezt írja elő: „(1) A törvény hatálya — a (2)—(3) bekezdésben foglalt eltérésekkel — kiterjed a Magyarországon élő

- a) magyar állampolgárokra,
- b) állandó tartózkodásra jogosító személyi igazolvánnyal rendelkező bevándoroltakra,
- c) a letelepedési engedéllyel rendelkező személyekre,
- d) a magyar hatóság által menekültként elismert személyekre.

(2) A törvény hatálya a 7. § (1) bekezdésében meghatározott ellátások tekintetében az (1) bekezdésben foglaltakon túlmenően kiterjed az Európai Szociális Kartát megerősítő országoknak a külföldiek beutazásáról, magyarországi tartózkodásáról és bevándorlásáról szóló 1993. évi LXXXVI. törvény rendelkezései szerint jogszerűen Magyarországon tartózkodó állampolgáira is.

(3) Az e törvényben meghatározott szociális feladat- és hatásköröket

- a) helyi önkormányzat képviselő-testülete,
- b) a települési önkormányzat jegyzője (a továbbiakban: jegyző) gyakorolja.”

Az Alkotmánybíróság eljárása során megállapította: az Sztv. 3. § (1) bekezdése az indítvány benyújtását követően módosult. Az indítvány előterjesztésének időpontjában hatályos előírás a következőket tartalmazta: „A törvény hatálya — a (2) bekezdésben foglalt eltérésekkel — kiterjed a Magyarországon élő magyar állampolgárokra, az állandó tartózkodásra jogosító személyi igazolvánnyal rendelkező bevándorolt, valamint a magyar hatóságok által menekültként elismert személyekre.” A módosítás az Ör. támadott szabályozása alkotmányosságának megítélését nem érinti; az Alkotmánybíróság az Ör. támadott szabályozása alkotmányosságát az Sztv. hatályos előírása figyelembevételével bírálta el.

Az idézett rendelkezések összevetésével megállapítható, hogy az Ör. 2. §-a az Sztv.-ben foglalt szabályozástól eltérően, annál szűkebb körben biztosította a szociális ellátások igénybevételének lehetőségét. Az ideiglenes lakhellyel rendelkezők esetében a „kivételes méltányosságra” való utalás és a „tartós, életvitelszerű” jelenlét előírása — a kapcsolódó értelmezési rendelkezések hiányában — jogbizonytalanságot is okoz, mivel nem zárja ki az önkényes jogalkalmazás lehetőségét. Az Alkotmánybíróság következetesen alkalmazott állandó gyakorlata szerint az ilyen jellegű szabályozás sérti a jogbiztonság alkotmányos elvét. [63/1995. (X. 27.) AB határozat, ABH 1995. 527., 529—530.]

A vázoltakra tekintettel az Alkotmánybíróság az Ör. 2. §-át e határozat rendelkező részében foglaltaknak megfelelően megsemmisítette.

3. Az indítványozó az Ör. 3. § (1) bekezdés a) pontját is támadta. E rendelkezés szerint, ha az Sztv. vagy egyéb jogszabály másként nem rendelkezik, a rendszeres támogatások odaítélése szempontjából rászorulóknak kell tekintetni az önhibáján kívül jövedelemmel nem rendelkező személyt.

Az Sztv. — preambuluma szerint — a szociális segítségre szorulóknak helyzetének javítására irányul, e törvény 32. § (3) bekezdése pedig kizárólag arra hatalmazza fel az önkormányzatokat, hogy az Sztv. eltérő rendelkezése hiányában csak az önkormányzati pénzbeli ellátások megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint ellenőrzésének szabályait állapítsák meg. Nem ad azonban felhatalmazást az Sztv. arra, hogy az önkormányzat a szociális ellátások igénylésének törvényi feltételeit bővítse, s így ezek körében a szociális jogosultságot előidéző okokat értékelje, így az önhibán kívüli jövedelemnélküliséget is feltételként írja elő. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az ilyen tartalmú önkormányzati rendeleti szabályozás ellentétes az Sztv. vázolt előírásaival, s ennek alapján az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésével is, ezért azt az Alkotmánybíróság megsemmisítette.

4. Az Ör.-nek az átmeneti segélyre vonatkozó 3. § (2) bekezdése, valamint a 10. § (1)—(2) bekezdése alkotmányosságát — a kifogásolt szabályozások tartalmi összefüggései miatt — az Alkotmánybíróság együttesen vizsgálta.

Az Ör. 3. § (2) bekezdése megállapítja: „Az egyszeri átmeneti segélyre jogosultság szempontjából azt kell rászorultnak tekinteni, akinek átmeneti, önhibáján kívüli jelentős jövedelemcsökkenése, súlyos balesete, vagy megbetegedése, vagy előre nem látható rendkívüli és indokolt kiadása miatt a létfenntartása veszélybe kerül.”

Az Ör. 10. § (1)—(2) bekezdése a következő előírásokat tartalmazza:

„(1) Az önhibáján kívül rendkívüli élethelyzetbe került személynek a (3) bekezdésben írt módozatú átmeneti segély adható, ha időszakosan vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzd.

(2) Nem minősül önhibáján kívül rendkívüli élethelyzetbe került személynek az, aki munkaviszonyával felelőtlenül felhagy, aki úgy jelenik meg, hogy igényes munkaadó külleme elhanyagoltsága miatt eleve nem alkalmazza, akiről alaposan feltételezhető, hogy munkában sem állna helyt, mert portája, ingatlana is elhanyagolt, gondozatlan, kertje műveletlen, vagyis nem törekszik saját helyzete javítására, illetve gyermekei életésélyének javítására, például azok rendszeres óvodába, iskolába járatására, az oktatási intézménnyel való együttműködésre.”

Az Sztv. 45. § (1) bekezdése szerint átmeneti segélyre „a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzdő” személy jogosult. Az Sztv. 45. § (3) bekezdése arra is utal, hogy „elsősorban azokat a személyeket indokolt átmeneti segélyben részesíteni, akik önmaguk,

illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni, vagy alkalmanként jelentkező többletkiadások, különösen betegség, elemi kár miatt anyagi segítségre szorulnak”.

Az Alkotmánybíróság az Ör. eljárás alá vont szabályozásai alkotmányossága megítélésénél tekintettel volt arra a körülményre is, hogy az Sztv. 7. § (1) bekezdésének megfelelően a „települési önkormányzat, tekintet nélkül hatáskörére és illetékességére, köteles az arra rászorulóknak átmeneti segínyt, étkeztést, illetve szállást biztosítani, ha ennek hiánya a rászorulóknak az életét, testi épségét veszélyezteti”.

A bemutatott jogszabályi rendelkezések összevetéséből kitűnik, hogy az Ör. 3. § (2) bekezdése és a 10. § (1)—(2) bekezdése az Sztv. idézett rendelkezéseivel ellentétes tartalmú szabályozást alkotott, amikor az átmeneti segélyre való jogosultságot az Sztv.-ben nem említett, a szociális rászorultság fogalmához csak tágabb összefüggésekben kapcsolható feltételekhez kötötte. Az Ör. kifogásolt szabályozása ezáltal korlátozta az átmeneti segély igénybevételének lehetőségét, s az Sztv. 7. § (1) bekezdésében megjelölt személyi kör jogosultságát pedig kifejezetten kizárta.

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ör. 3. § (2) bekezdését, továbbá a 10. § (1) és (2) bekezdését az Sztv. 32. § (3) bekezdésébe, illetve a 7. § (1) bekezdésébe, s ezáltal pedig az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésébe ütközőnek nyilvánította, s ezért megsemmisítette.

5. Az indítványozó az Ör. 7/C. § (1) bekezdése első öt francia bekezdését az Sztv. 37/D. § (8) bekezdésébe ütközőnek vélte, s támadta az Ör. 7/E. § (1) bekezdését is, mivel az visszautal a 7/C. §-ra. Az Ör. 7/C. § (1) bekezdésének sérelmezett előírásai megállapítják: „Nem jogosult az aktív korú nem foglalkoztatott személyeket egyébként megillető rendszeres szociális segélyre (megállapításra, folyósításra) az, aki meglévő munkaviszonyát felelőtlenül megszünteti (megszüntette), vagy olyan magatartást folytat, amelyből nyilvánvaló, hogy felelős munkaadó még egyszerű munkakörben sem alkalmazná, így különösen az, aki

— antiszociális magatartása miatt veszttette el legutóbbi munkahelyét,

— alkoholizál, a szükséges gyógykezelésnek nem veti magát alá addig, amíg a gyógykezelést legalább meg nem kezdi, és akkor sem, ha azt nem fejezi be,

— magát személyi tisztaságában, vagy környezetét elhanyagolja (pl. kertjét nem műveli), és ezek miatt mint munkahelyi helytállást, igényességet felmutatni nem tudó eleve kizárja a munkavállalói aktív körbe történő visszerülés lehetőségéből,

— közhasznú munka, közmunka vagy a települést érintő közfeladat ellátása céljából szervezett egyéb munka végzése során a rábízott feladatokat hanyagul látja, vagy látta el, az elvárható teljesítményt (normát) nem éri el,

— bár munkanélküli és ideje engedné, családjáról nem gondoskodik, például gyermeke rendszeres óvodába vagy iskolába járását és lehetséges előmenetelét nem biztosítja.”

Az Ör. 7/E. § (1) bekezdése pedig a következő rendelkezést tartalmazza: „Az az aktív korú nem foglalkoztatott kérelmező, aki a 7/A—7/D. §-ban megjelölt előírások, elvárások bármelyikét nem teljesíti, vagy a 7/C. §-ban írt magatartás bármelyikét tanúsítja, úgy minősül, hogy nem teljesíti a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény módosított 37/A. § (3) bekezdése b) pontjában írt együttműködési kötelezettségét, és számára rendszeres szociális segélyt nem lehet megállapítani, a megállapított segély folyósítását meg kell szüntetni.”

Az Sztv. a rendszeres szociális segélyre vonatkozó előírások körében — a 37/D. § (1) bekezdésében — az aktív korú nem foglalkoztatott személy részére a települési önkormányzattal és/vagy az általa kijelölt szervvel való együttműködési kötelezettséget írja elő a rendszeres szociális segély megállapításának és folyósításának feltételként. Az Sztv. 37/D. § (2) bekezdése felsorolja azokat a kötelezettségeket, amelyek teljesítésében az együttműködési kötelezettség megnyilvánul: „Az (1) bekezdésben előírt együttműködés azt jelenti, hogy az aktív korú nem foglalkoztatott személy

a) a települési önkormányzatnál nyilvántartásba véteti magát, és

b) a segélyre való jogosultság feltételeinek felülvizsgálatában együttműködik, továbbá

c) a települési önkormányzat, illetőleg a munkaügyi központ kirendeltsége által felajánlott és számára megfelelő munkalehetőséget elfogadja, vagy

d) a szociális helyzetéhez és mentális állapotához igazodó, az önkormányzat rendeletében szabályozott programban részt vesz.”

Az Sztv. 37/D. § (8) bekezdése szerint a települési önkormányzat rendeletben szabályozza a 37/D. § (2) bekezdésének d) pontja szerinti együttműködés eljárási szabályait, továbbá az együttműködési programok típusait és az együttműködési kötelezettség megszegésének következményeit.

Az Ör. 7/C. § (1) bekezdésének eljárás alá vont szabályozása nem az Sztv. előbbieken említett előírásában meghatározott, a kérelmező szociális helyzetéhez, mentális állapotához igazodó programról rendelkezik, hanem kizárólag a rendszeres szociális segélyt igénylő magatartására, életmódjára, családjá ellátására, gyermekei gondozására vonatkozó magatartási szabályokat állapít meg.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Ör.-nek ez a szabályozása, s ezáltal az ennek alkalmazására utaló 7/E. § (1) bekezdése is — az Sztv. rendelkezéseivel ellentétesen — korlátozza a szociális segélyt igénylők körét. Az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja megemlíteni azt is, hogy az Ör. 7/C. § (1) bekezdés támadott szövegrésze

bizonytalanságot, határozatlanságot keltő rendelkezés; olyan fogalmakat használ a rendeletalkotó ezúttal is, amelyeket nem határoz meg, s így ezek értelmezésében, alkalmazásában a jogalkalmazónak korlátlan lehetősége van. Az ilyen előírás pedig — amint arra az Alkotmánybíróság e határozata indoklásában is rámutatott — sérti a jogbiztonság alkotmányos elvét.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Ör. 7/C. § (1) bekezdése első öt francia bekezdését és ezzel összefüggésben az Ör. 7/E. § (1) bekezdését is alkotmányellenesnek minősítette és megsemmisítette.

6. A hivatalvezetői kezdeményezés az Ör. 8. § (2) bekezdés *a)* és *b)* pontját is sérelmezte. Az Ör. 8. §-a a lakásfenntartási támogatásról rendelkezik. A támadott előírások kimondják: „A képviselő-testület érdemben elsősorban azokat a kérelmeket tárgyalja és támogatja, ahol a minimális lakásnagyság ellenére 1 személyes háztartásnál

a) a lakásfenntartás indokolt havi összege költségkímélő és takarékos fenntartás mellett is meghaladja a háztartás havi összjövedelmének 35%-át,

b) a lakás fűtési költségének a fűtési szezonra számított havi átlagban figyelembe vett összege meghaladja a háztartás havi összjövedelmének 20%-át.”

Az Sztv. 38. § (1)—(3) bekezdése ebben a tárgykörben a következő rendelkezéseket tartalmazza:

„(1) A települési önkormányzat lakásfenntartási támogatást nyújthat annak a családnak vagy személynek, aki a településen elismert minimális lakásnagyságot és minőséget meg nem haladó lakásban vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben lakik és lakás hasznosításából származó jövedelemmel nem rendelkezik.

(2) A lakásfenntartási támogatás megállapításának feltételeit, valamint a településen elismert minimális lakásnagyságot és minőséget a települési önkormányzat rendeletében határozza meg.

(3) Különösen indokolt a lakásfenntartási támogatás akkor, ha

a) a lakásfenntartás indokolt havi költsége eléri vagy meghaladja a háztartás havi összjövedelmének 35%-át,

b) a lakás fűtési költségének havi összege eléri vagy meghaladja a háztartás havi összjövedelmének 20%-át,

és a háztartásban az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének kétszeresét.”

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a kezdeményezés az Ör. 8. § (2) bekezdés *a)* és *b)* pontját illetően nem megalapozott.

Az Sztv. 38. § (2) bekezdése az idézetek szerint felhatalmazást adott a helyi önkormányzat számára a lakásfenntartási támogatás feltételei rendeleti szabályozására. Az Sztv. 38. §-ának az indítványban hivatkozott (3) bekezdése a rendeletalkotás keretei meghatározásához nyújt figyelembe veendő szempontokat az önkormányzatok szá-

mára. Ez az előírás azonban nem minősül kogens tartalmú szabályozásnak, csupán „különösen indokoltnak” tartja, hogy az önkormányzat a lakásfenntartás támogatási feltételei normatív szabályozásánál e körülményekre tekintettel legyen. Az Ör. megfelelt ennek a törvényi követelménynek, amikor úgy szabályozta a lakásfenntartási támogatáshoz való hozzájutás rendjét, hogy a képviselő-testületi döntéshozatal számára „érdemben elsősorban” azokat a kérelmeket rendelte figyelembe venni, amelyek a jelzett szempontokon alapulnak.

Mivel az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jogalkotót az Ör. elfogadása során nem terhelte olyan kötelezettség, hogy az Sztv. 38. § (3) bekezdésében foglaltakat mellőzhetetlenül alkalmazza, ezért az Ör. 8. § (2) bekezdés *a)* és *b)* pontja alkotmányellenességét nem állapította meg, s a kezdeményezést ebben a tekintetben elutasította.

7. A kezdeményezés az Ör. ápolási díjra vonatkozó rendelkezései közül a 9. § (1) és (4) bekezdése alkotmányellenessége megállapítására is irányult. A támadott előírások a következőket tartalmazzák: „(1) Ápolási díjra jogosult a szociális törvény 41. § (2) bekezdés alapján az a 18. életévét betöltött, tartósan beteg ápolását, gondozását végző az a személy is, aki más ápolásra, gondozásra kötelezhető személy hiányában e tevékenységét úgy látja el, hogy a rendszeres és megélhetését biztosító jövedelemmel járó foglalkozását nem tudja folytatni, illetve az ápolás előtt ilyen tevékenységet végzett, feltéve, hogy megszerezte már a rokkantsági nyugdíj megállapításához életkora szerint egyébként szükséges szolgálati időt.

...

(4) Az (1) és (3) bekezdésben írt feltételektől kivételes esetekben és kizárólag az érdekeltek javára a képviselő-testület eltérhet.” [Az Ör. idézett előírása az Sztv. 41. § (2) bekezdésére utal. Az Sztv. módosítása folytán a 41. § (4) bekezdés tartalmazza a hivatkozott rendelkezést.]

7.1. Az Sztv. az ápolási díjat a szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások között szabályozza. Az Sztv. 40. §-a szerint az ápolási díj jogosultja a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó. Az Sztv. az ápolási díjnak két fajtáját különbözteti meg. Az egyik a 41. § (1) bekezdése szerinti, a szociális alapellátás körébe tartozó ápolási díj, melynek megállapítása a törvényi feltételek fennállása esetén az önkormányzatok számára kötelező. Ennek jogosultja a súlyos fogyatékos vagy a 18 év alatti tartósan beteg személy otthoni ápolását, gondozását ellátó nagykorú hozzátartozó, kivéve a jegyes. A másik fajta az Sztv. 41. § (4) bekezdése szerinti, az önkormányzat által megállapítható, de nem kötelezően megállapítandó ápolási díj, melynek jogosultja a 18. életévét már betöltött tartósan beteg személy gondozását végző hozzátartozó lehet, az önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint. Az Sztv.

42. §-a az ápolási díjra — annak mindkét fentebb ismertett fajtájára — való jogosultság tekintetében megfogalmaz kizáró okokat. Ugyanígy mindkét fajtára vonatkozik az Sztv. 43. §-ában foglalt, az ápolási díj iránti kérelemhez kötelezően csatolandó háziorvosi szakvélemény, illetve a szakvélemény felülvizsgálatára vonatkozó előírás. Az ápolási díjnak az Sztv. 41. § (1) bekezdésébe foglalt kötelezően meghatározandó és a 41. § (4) bekezdése szerinti — bevezetése az önkormányzati mérlegelés tárgyát képező — fakultatív formájának elhatárolását az Alkotmánybíróság a 377/B/1998. AB határozata hangsúlyozta. (ABH 1998. 1094., 1097—1098.) Míg az előzőben az önkormányzat a törvényi feltételeknek megfelelő személyek vonatkozásában [Sztv. 41. § (1) bekezdés] köteles az ápolási díjról rendelkezni, addig az utóbbi tekintetében [Sztv. 41. § (4) bekezdés] az önkormányzat szabályozási önállósága viszonylag nagy, szabadon dönthet arról, hogy az ápolási díjnak e formáját bevezeti-e, illetve a törvényi keretek között a feltételek meghatározása tekintetében is széles a rendelkezési szabadsága. Nem mellőzheti azonban az Sztv. 41. § említett (4) bekezdésének azt a korlátozó tartalmú előírását, miszerint az ápolási díj jogosultja kizárólag az ápolat hozzátartozója lehet.

A 28/D/2000. AB határozat már rámutatott arra, hogy az Sztv.-ben meghatározott szociális ellátási formák közül az ápolási díjra a rászorulttal szorosabb családi, rokonsági kapcsolatban lévő személyi kör, a hozzátartozók jogosultak. Más, hasonló jellegű ellátási forma, a házi segítségnyújtás esetében pedig nem a hozzátartozói minőségnek, hanem a szükséges szakismereteknek van jelentősége. (ABK 2002. március, 139., 142.)

Az Ör. 9. §-ának eljárás alá vont (1) bekezdése nem felelt meg az Sztv.-ben meghatározott törvényi követelménynek, hanem ellentétes volt a 41. § (4) bekezdés kogens tartalmú rendelkezésével, s így sértette az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését is. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Ör. 9. § (1) bekezdését megsemmisítette.

7.2. Az Ör. 9. § (4) bekezdése lehetővé teszi, hogy e § (1) és a (3) bekezdésében foglaltaktól a képviselő-testület kivételes esetben, kizárólag az érdekeltek javára eltérjen. Mivel az Alkotmánybíróság az Ör. 9. § (1) bekezdését alkotmányellenesnek nyilvánította és a megsemmisítéséről határozott, ezért a 9. § (4) bekezdésének az e szabályozás alkalmazásáról rendelkező szövegét is — az érdemi vizsgálat mellőzésével — alkotmányellenessé minősítette és megsemmisítette.

8. Az indítvány az Ör.-nek a temetési segélyre vonatkozó szabályait is támadta. Az Ör. 11. §-a a következőket állapítja meg:

„(1) A temetési segély összegét a 6000—8000 Ft között átruházott hatáskörében a polgármester állapítja meg. Feltevé, hogy az eltemettetésről olyan gondoskodott, aki arra

nem volt köteles, illetve köteles volt ugyan, de a temetési költségek viselése a saját, illetve a család létfenntartását veszélyezteti, továbbá nem állnak fenn a szoc. tv. 46. § (2) bekezdésében írt kizáró feltételek.

(2) Kivételes esetben (köztemetés elkerülése céljából) a polgármester 15 000 Ft összegű temetési segélyt is megállapíthat úgy, hogy a felét 6 havi türelmi idő után a hozzátartozók (esetleg részletekben) kötelesek visszafizetni.”

Az Sztv. 46. §-a e tárgykörben így rendelkezik:

„(1) A települési önkormányzat képviselő-testülete temetési segélyt nyújthat annak, aki a meghalt személy eltemettetéséről gondoskodott annak ellenére, hogy arra nem volt köteles, vagy tartására köteles hozzátartozó volt ugyan, de a temetési költségek viselése a saját, illetve családja létfenntartását veszélyezteti. A segély összege nem lehet kevesebb a helyben szokásos olcsóbb temetés költségeinek 10%-ánál, de elérheti annak teljes összegét, ha a temetési költségek viselése a kérelmezőnek vagy családjának a létfenntartását veszélyezteti.

(2) Temetési segély nem állapítható meg annak:

a) akinek a családjában az egy főre jutó jövedelem eléri az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének háromszorosát;

b) aki a hadigondozásról szóló 1994. évi XLV. törvény 16. §-a alapján temetési hozzájárulásban részesült.”

Az Ör. és az Sztv. idézett rendelkezései összevetésével az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Ör. nem biztosítja az Sztv. idézett tartalmú előírásai maradéktalan érvényesülését. Az Sztv. 46. § (1) bekezdés második mondata ugyanis arra utal, hogy a temetési segély összege nem lehet kevesebb a helyben szokásos legolcsóbb temetés költségeinek 10%-ánál. Az Ör. főszabály szerint 6—8000 Ft közötti összegben rendeli megállapítani a temetési segély összegét. Az Sztv. nem hatalmazta fel az önkormányzatot a törvényitől eltérő szabály megalkotására, s az idézett jogszabályhelyek összefüggéseiből az is kitűnik, hogy az Sztv. a temetési segély legkisebb mértékére nem ajánlott, nem választható, hanem kogens tartalmú szabályt tartalmaz. Az Ör. vázolt előírása ezáltal ellentétes az Sztv. 46. § (1) bekezdés idézett rendelkezéseivel.

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ör. 11. §-ának az indítvánnyal érdemben érintett (1) bekezdését alkotmányellenesnek minősítette és megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróság e határozatának közzététele az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 41. §-án alapul.

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1100/H/2001.

A Köztársasági Elnök határozatai

A Köztársaság Elnökének 102/2002. (VII. 2.) KE határozata

tábornoki kinevezésről

A honvédelmi miniszter előterjesztésére

2002. július 1-jei hatállyal

kinevezem

dandártábornokká

dr. Németh András Sándor o. ezredest,

a Szövetséges Fegyveres Erők Európai Legfelső Parancsnoksága, Logisztikai Főcsoportfőnökség, Egészségügyi Csoportfőnökség csoportfőnökét.

Budapest, 2002. június 10.

Mádl Ferenc s. k.,
a Köztársaság elnöke

Ellenjegyzem:

Juhász Ferenc s. k.,
honvédelmi miniszter

KEH ügyszám: V-5/2274/2002.

A Köztársaság Elnökének 103/2002. (VII. 2.) KE határozata

tábornoki kinevezésről

A honvédelmi miniszter előterjesztésére

2002. július 1-jei hatállyal

kinevezem

dandártábornokká

dr. Hetei Péter o. ezredest,

az MH Központi Honvédkórház parancsnokát.

Budapest, 2002. június 26.

Mádl Ferenc s. k.,
a Köztársaság elnöke

Ellenjegyzem:

Juhász Ferenc s. k.,
honvédelmi miniszter

KEH ügyszám: V-5/2445/2002.

A Kormány határozatai

A Kormány 1120/2002. (VII. 2.) Korm. határozata

a Budavári Szent György térnek és a Várbazárnak
a Millennium méltó megünnepléséhez kapcsolódó
helyreállítási programjáról szóló 1127/1999. (XII. 16.)
Korm. határozat egyes rendelkezéseinek hatályon kívül
helyezéséről

A Kormány a Budavári Szent György térnek és a Várbazárnak a Millennium méltó megünnepléséhez kapcsolódó helyreállítási programjáról szóló 1127/1999. (XII. 16.) Korm. határozat 2. pontjának a miniszterelnöki kabinet Sándor-palotában történő elhelyezésére vonatkozó rendelkezéseit hatályon kívül helyezi.

Dr. Medgyessy Péter s. k.,
miniszterelnök

V. rész KÖZLEMÉNYEK, HIRDETMEÉNYEK

A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség k ö z l e m é n y e

Szlovák sajtójelentés szerint a magyarországi palackozású Vénusz finomított napraforgó étolajban (minőségmegőrzési idő: 02. 12. 04.) az ottani előírást (1 mg/kg) meghaladó nikkeltartalmat mértek. A hír nyomán a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség fenti minőségmegőrzési idejű terméket, valamint egyéb, forgalomban lévő hazai és import napraforgó étolajokat vizsgált meg.

A vizsgálatba összesen 6 hazai gyártású és 2 import (olasz, osztrák) finomított napraforgó étolajat vontunk be. A laboratóriumi vizsgálat során megállapítottuk, hogy a vizsgált étolajok mindegyike kimutathatóság alatti (kevesebb, mint 0,03 mg/kg) nikkeltartalommal rendelkezett.

Budapest, 2002. július 2.

Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség

KÖZLEMÉNY

A Magyar Hivatalos Közlönykiadó megjelentette a

HAJÓZÁSI SZABÁLYZAT

című, A/4 formátumú, 96 oldal terjedelmű kiadványt.

A kiadvány a víziközeledés rendjéről szóló 27/1993. (IX. 23.) KHVM rendeletet tartalmazza, amelynek mellékletét képezi a Hajózási Szabályzat.

A kézirat lezárva: 2002. június 1-jén.

Ára: 1512 Ft áfával.

A megrendeléseket a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címére (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) lehet feladni. Fax: 338-4746 vagy 267-2780.

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük a

HAJÓZÁSI SZABÁLYZAT

című kiadványt példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

K Ö Z L E M É N Y

A Magyar Hivatalos Közlönykiadó a Magyar Közlöny különszámaként megjelentette az

1990. ÉVI XCIII. TÖRVÉNY AZ ILLETÉKEKRŐL ÉS A KAPCSOLÓDÓ FONTOSABB JOGSZABÁLYOK

című, A/4 formátumú, 56 oldal terjedelmű kiadványt.

A kiadvány az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 2002. január 1-jétől hatályos szövegét, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény módosításáról, valamint a hiteles tulajdonlap-másolat igazgatási szolgáltatási díjáról szóló 1996. évi LXXXV. törvény kivonatos szövegét, az illetékekkel kapcsolatos ügyiratok kezeléséről, az illetékek kiszabásáról, elszámolásáról és könyveléséről szóló 32/1999. (XII. 22.) PM rendeletet, az új illetékbélyegek forgalomba hozataláról szóló 18/2000. (V. 9.) PM rendeletet, továbbá az illeték megállapításának mellőzéséről szóló 18/1999. (VIII. 18.) PM rendeletet és 40/2001. (XI. 7.) PM rendeletet tartalmazza.

A kézirat lezárva: 2001. december 7-én.

Ára: 560 Ft áfával.

A megrendeléseket a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címére (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) lehet feladni. Fax: 338-4746 vagy 267-2780.

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük az

1990. ÉVI XCIII. TÖRVÉNY AZ ILLETÉKEKRŐL ÉS A KAPCSOLÓDÓ FONTOSABB JOGSZABÁLYOK

című kiadványt példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

MAGYAR KÖZLÖNY

KÜLÖNSZÁM

A MUNKA TÖRVÉNYKÖNYVE (1992. évi XXII. törvény)

A módosítások kihirdetését követően megjelent Magyar Közlöny-különszám a Munka Törvénykönyvét már az aktuális, európai jogharmonizációs célú (2001. július 1-jén hatályba lépett) változásokkal egységes szerkezetben tartalmazza.

Ára: 728 Ft áfával.

MEGRENDELŐLAP

☐ Megrendelem a Magyar Közlöny-különszámot (A Munka Törvénykönyve) példányban.
Ára: 728 Ft + postaköltség. A befizetéshez számlát kérek/csekket kérek. (A megfelelőt kérjük aláhúzni.)

Megrendelő neve: _____

Megrendelő címe: _____

Dátum: _____

Aláírás: _____

Megrendelését küldje el a Magyar Hivatalos Közlönykiadó postacímére: 1394 Budapest, Pf. 361.
Fax: 267-2780 vagy 338-4746. A kiadvány megvásárolható a kiadó közlönypoltjában (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) és az elektronikus közlönypoltban (www.mhk.hu/kozlonypolt) is.

K Ö Z L E M É N Y

A Magyar Hivatalos Közlönykiadó a Magyar Közlöny különszámaként megjelentette az

**1959. ÉVI IV. TÖRVÉNY
A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYVÉRŐL
ÉS AZ 1952. ÉVI III. TÖRVÉNY
A POLGÁRI PERRENDTARTÁSRÓL**

című, A/4 formátumú, 232 oldal terjedelmű kiadványt.

A különszám az 1959. évi IV. törvény és az 1952. évi III. törvény 2002. január 1-jétől hatályos szövegét tartalmazza.

A kézirat lezárva: 2002. január 15-én.

Ára: 1372 Ft áfával.

A megrendeléseket a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címére (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) lehet feladni. Fax: 338-4746 vagy 267-2780.

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük az

**1959. ÉVI IV. TÖRVÉNY
A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYVÉRŐL
ÉS AZ 1952. ÉVI III. TÖRVÉNY
A POLGÁRI PERRENDTARTÁSRÓL**

című kiadványt példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

K Ö Z L E M É N Y

A Magyar Hivatalos Közlönykiadó megjelentette

A TÁRSASHÁZAKKAL KAPCSOLATOS JOGSZABÁLYOK

című, A/4 formátumú, 64 oldal terjedelmű Magyar Közlöny-különszámot.

A kiadvány a társasházak vonatkozásában fontosabb előírásokat tartalmazó jogszabályokat — például a társasházról szóló törvényt, a Polgári Törvénykönyv és az ingatlan-nyilvántartásról szóló törvény vonatkozó rendelkezéseit, a társasház számvitelének speciális szabályait — tartalmazza.

A kézirat lezárva: 2002. április 19-én.

Ára: 700 Ft áfával.

A megrendeléseket a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címére (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) lehet feladni. Fax: 338-4746 vagy 267-2780.

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük

A TÁRSASHÁZAKKAL KAPCSOLATOS JOGSZABÁLYOK

című kiadványt példányban

A megrendelő (cég) neve:.....

Címe (város, irányítószám):.....

Utca, házszám:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:.....

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:.....

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a szerkesztőbizottság közreműködésével.

A szerkesztésért felelős: dr. Müller György. Budapest V., Kossuth tér 1—3.

Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: a Kiadó vezérigazgatója.

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. Telefon: 266-9290.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FÁMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.

Információ: tel./fax: 317-9999, 266-9290/245, 357 mellék.

Példányonként megvásárolható a kiadó Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. (tel./fax: 267-2780) szám alatti közlönnyboltjában, illetve megrendelhető a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.

2002. évi éves előfizetési díj: 56 784 Ft. Egy példány ára: 140 Ft 16 oldal terjedelemtől, utána + 8 oldalanként + 112 Ft.

A kiadó az előfizetési díj évközlési emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407

02.1233 — Nyomja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert.